Huszonötödik évfolyam 80-ik szám.

ELOFIZETÉS
HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hóra ..... 2 korona.
VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hóra ..... 2 k. 40 f.
HIRDETÉSEK:
4-hasábos petit sor egyszer 20 fill, minden következőnél 16 fillér.
Nyilttér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 387.
KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvény-Társaság.
József főherczeg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1910. | FŐSZERKESZTŐ: STAUBER JÓZSEF. | Péntek, április 8.

Mai számunk főbb közleményei

Választási mozgalmak.
Elégtétel az aradmegyei közigazgatás vezetőinek.
Ellentétet csinálnak.
Könyv a Halley-üstökösről.
Amiről beszélnek.
Cukor, vi ág és szavazatjog.
Politizáljon a papság!
Széchenyi István gróf életéből.
Idegen a fürdőszobában.
Öngyilkos önkéntes.
Vidámságok.

Széchenyi István gróf.

Irta: Kara Győző.

„Egy szó nyilallott a hazán keresztül“ s a nemzet legjobb fiát siratta. Mélységes gyászba borult az elnyomott haza, mert e legjobb fiának halálával lehullott a nemzet koronája, ketté tört kezében a kard és sirba szállott a nagy ujjáalakitó munkának rátermett vezére és hivatott főpapja. A nagy csapástól megrendülve kétségbeesés vesz erőt a nemzeten, mert nem tudja, hogy kitől remélje az idők kedvezőbbé válásával a megkezdett óriási munka befejezését.

Szent István, Nagy Lajos és Mátyás király alkotásai óta oly mélyreható munkára magyar államférfiu még nem vállalkozott, mint amilyet Széchenyi István gróf tüzött volt maga elé. „Az emberiségnek egy nemzetet megtartani, sajátságait mint ereklyét megőrizni és szeplőtlen minőségben kifejteni, nemesiteni erőit, erényeit, s igy egészen uj, eddig nem ismert alakokban kiképezve, végcéljához, az emberiség feldicsőitéséhez vezetni — ez a feladat.“ E szavakba foglalta össze programját, amelyet hogy megvalósithasson, először nemzetünk Vitruviuszává kellett lennie. És ő azzá lett. Nála élesebben senki sem ostorozta elmaradottságunkat, elszántabban senki sem rombolta le a fejlődésünk utjában álló százados akadályokat, kiméletlenebbül senki sem ment neki a korhadt feudális intézményeknek.

Ám rombolásában is tervszerüség vezette s a semmiségbe tünő intézmények mindegyikének helyébe egy-egy korszerü alkotás lépett: a romboló Vitruviusz alkotott is egyszersmind. Alkotó munkájában segitségére siették a nemzet legjobbjai és szemkápráztató perspektiva tárult a titánok elé. Mennyi biztató remény, mily fékezhetetlen lelkesedés hevithette tettekre azt a nemzedéket, mely egy cél felé törni látta évezredes történetünk két szellemóriását: Széchenyi István grófot és Kossuth Lajost! De a végzet mostoha volt irántunk. A higgadt Széchenyi és „szenvedélyes vetélytársa“, a hideg ész politikusa és a meleg sziv bajnoka különböző utakon akartak célhoz jutni, a nemzet többsége az utóbbit követte s midőn az ország lángba borult, bekövetkezett a csapások legnagyobbika: Széchenyi elméje elborult és utána a napba néző Ikárusz szárnyaszegetten bukott el.

Az olympiai Zeusz-templom felavatásakor a görög városok küldöttségének mindegyike egy-egy arany szeget hozott volt magával s e szegekkel verték ki a templom bejárata fölött diszelgő feliratot: „gnoti szeauton“, „ismerd meg tenmagadat.“ Ha felépül egykor a magyar Pantheon, Széchenyi István grófot illeti majd benne az első hely s szobra fölé a nemzet aranyszegekkel tartoznék kiverni az ő szép és nagyjelentőségü mondását: „Hazaszeretet a munkásság legnagyobb rugója.“

A tizenhetedik század óta abbanmaradt nemzeti nagy munka ujrafelvételét hirdette az ő lelkesitő szava; az ő fellépése véget vetett az érzelmi politikának s a gravaminalis beszédeket alkotó tettek váltották fel. Idejöket multa, korhadt intézmények „körülsáncolása“ helyett kulturát terjesztő alkotások életrekeltésében kereste a jövő boldogulás zálogát, az alkotmány biztositékait. És ezt a tiszteletet parancsoló munkásságát egy időre megállitotta a szabadságért vivott véres küzdelem és végleg megszakitotta a döblingi végzetes pisztolylövés.

Két emberöltő telt el a döblingi katasztrófa óta. Maholnap sirba száll a nagy szabadságharc utolsó szemtanuja is és Széchenyi István gróf gazdag eszmehagyatéka még mindig csak

Hero és Leander.

Irta: Sas Ede.

I.

Leander, akinek nevét önök bizonyára ismerik a klasszikus irodalomból, egyik legdélcegebb tagja volt az ABLAK-nak. Ez a szó bizonyára szöget üt ama kedves olvasó fejébe, aki nem eléggé jártas a mitológiában. Senkinek sem akarok szeget ütni a fejébe, legkevésbbé az én kedves olvasómnak s azért hamarosan megmagyarázom, hogy az ABLAK az Abydosi Bajnokok, Labdarugók, Athléták Körét jelenti vala. Ez a társaság volt a klasszikus világ legelső sportegyesülete. Az ABLAK tagjai vitték el legtöbbször az olympiai versenyek pályáját és talentumait. Az ABLAK hire és dicsősége elhatott a föld mindama tájaira, melyekről Strabó földrajza megemlékezik. Hogyne lett volna tehát Leander fölöttébb önérzetes, sőt gőgös, mikor a nevezetes sport-klubnak ő volt a disze, virága?

Történt pedig, hogy Abydos eme dicsőséges ifjai ujabb babérokra vágytak és nagyszabásu versenyuszást rendeztek a Helleszponton. Az volt a kérdés: ki tudja hamarább átuszni a veszedelmes tengerszorost: Abydos és Sestos között? A nyertes számára az abydosi hölgyek gyönyörü aranyserleget adtak, valódi trapezunti munkát, indiai ékkövekkel pazarul kirakva Már jóval e verseny megkezdése előtt óriási közönség lepte el a tenger partján felállitott tribünöket, — irták az érdekes sport-ünnepről a könyomatos laptudósitók. — A napsugár gyönyörködve siklott végig a bajnokok feszült izmain, mikor a partról a tenger zugó habjai közé vetették magukat és acélos karral törekedtek Aphrodite templomának messze uralkodó tornya felé.

Az olvasó körülbelül kitalálja, ha nem is mondom meg, hogy a versenyt ismét Leander nyerte meg, aki elsőnek kapaszkodott szárazföldre a tengerszoros tulsó partján. A vizcseppek végiggyöngyöztek szoborszerü, délceg alakján, ugy, hogy a levente olyan volt a napfényben, mintha csillogó-villogó gyöngyruhába volna öltözködve. A partról és a csolnakokról, melyek a versenyzőket követték: harsogó Evoé kiáltások reszkettették meg a levegőt. És a zsüri elnöke Demosthenesnek becsületére váló beszéddel nyujtotta át a győzelmesnek a drágaköves serleget. Amiről Leandernek az volt a véleménye, hogy minden Demosthenesnél szebben beszél az aranyserleg.

És csodák-csodája! Noha az uszás klaszszikus világbajnoka ily fényes diadalt aratott, este a tiszteletére rendezett lakomán mégis szomoruan szürcsölte a jóféle ciprusit a megkoszoruzott kehelyből. Mire megkérdezte kebelbarátja, Nauklerosz:

— Hogyan, ó Leander! Oly dicsőséget arattál, amelyért irigyel Hellasz és Kis-Ázsia minden fia és mégis sötét az arcod, mint az éj, amelyben Artemis fekete medve alakjában járkál!

Mire Leander lecsüggesztette a fejét:

— Hagyd el, ó Nauklerosz! Mikor ma a fényes győzelmet kivivtam, egyszersmind a legnagyobb vereséget is szenvedtem. Ámor győzött le, a kegyetlen Ámor. Mikor a partra léptem, odaát, Aphrodite tornyának ablakából egy ifju nő arca mosolygott felém. Bajnok nevemre mondom: maga Aphrodite nem lehet szebb, mint ez a papnője. S bár az ujjongó nép ezrével vett körül, attól a perctől fogva én csak ez arc édes mosolygását láttam. És látom, látom most is és látni fogom mindörökké...

Mondá és akkorát ivott a koszorus serlegből, hogy csakhamar nemcsak az ideálja arcát látta, de bőgőhegedünek nézte a csillagos eget.

II.

És másnap, amikor már a hold csillogó fátyolt teritett a Helleszpont alvó hullámaira; amikor a sestosi templomtoronyban Heró, Aphrodite szüz papnője csöndes nyugalomra akart térni: egyszerre kopogtatást hallott a toronyszobája ablakán.

Odapillantott. Egy csuromvizes haju emberfőt pillantott meg a holdvilágnál.

— Ki vagy, aki éjjeli magányom háborgatod? — kérdezte dobogó szivvel a papnő.

— Szegény hajótörött vagyok! Bocsáss be, hogy megszárithassam átázott ruháimat, — hallatszott az ablakon az esdeklő hang.

program. Nemzedékeknek munkát adó alkotások megvalósitása vár a nemzetre Széchenyi hagyatékából s az örökséghagyó végrendeletéből ugyan mit valósitott meg eddig elé az örökös? A távol Nyugot uj társadalmi problémákat, uj nemzetgazdasági eszméket vetett felszinre, nálunk pedig az „érzelmi politika“ kerekedett ismét fölül, meddő közjogi harcokra pazarolja idejét és erejét „Kelet népe.“ A huszadik században 1848-nak jelszavával viv elkeseredett harcokat a nemzet, nélkülözve a nagy év hőseinek akaraterejét, nélkülözve azoknak önzetlen lelkesedését, és megérteni nem akarván, hogy legbiztosabban egy uton, Széchenyi István gróf eszméinek fokozatos megvalósitása utján érhető el a mindnyájunk óhajtotta szent cél: a független Magyarország.

A döblingi katasztrófa ötvenedik évfordulóján bekövetkezett történetünkben az az időszak, melyben a nemzet egész életében mélyreható változás készül beállani. Az ily változások két uton érhetők el: vagy a reform vagy a revolució utján. Az utóbbitól a nemzet többsége, okulva a mult szomoru tapasztalatain, irtózik, az előbbinek ujrafelvételére megmozdult az ország, a nemzet „büszke gerjelemben munkálni, hatni, küzdeni vágy.“ A mozgalom élén Széchenyi eszméinek megvalósitására egy férfiu vállalkozik, aki becsületes önzetlenséggel, rátermett államférfiui bölcseséggel, meggondolt és higgadt mérséklettel, kipróbált hazaszeretettel és fáradhatatlan tetterővel lát hozzá a nemzeti nagy munkához, hogy a megvalósulás utjára terelje Széchenyi István gróf gazdag hagyatékának magasztos eszméit. O felé fordul most a nemzet, ő felé az uralkodóház, ő felé Európa figyelme.

A nemzeten áll e becsületes törekvés honorálása s erre kell, hogy sarkallja a nemzetet a mai nap is. Legyen a Széchenyi halálának évfordulója a magunkbaszállás napja. E napon megilletődve gondolunk az ötven év előtt eldördült pisztolylövésre; a hétköznapi hangulaton ma erőt vesz a nemzet létét féltő aggodalom s az a kérdés tolul elénk: vajjon az a végzetes lövés azért dördült-e el, hogy csak a „legnagyobb magyar“-nak, vagy talán az egész magyar nemzetnek életét kioltsa?! Onkéntelenül jön tollunkra Széchenyi István gróf hamletszerü tépelődése: „Van-e még a magyarnak feltámadása körül remény, vagy nincs-e többé?“

Választási mozgalmak.

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, április 7.

A román nemzetiségi párt Nagyszebenben tartott konferenciáján megállapitotta a párt hivatalos jelöltjeit. Ezek közül megemlitjük:

Aradmegyében: Borosjenő: Bocu Szevér. Jószáshely: Popa György dr. Világos: Pop C. István dr. Kisjenő: Goga Oktavián. Radna: Goldis László.

Biharmegyében: Magyarcséke: Grozda Aurél dr. buttyini ügyvéd. Belényes: Lukaciu László dr. lacfalusi lelkész. Tenke: Lázár Aurél nagyváradi ügyvéd. Margitta: Csató Lajos dr. Ugra: Vaska Miklós parasztgazda.

Hunyadmegye: Szászváros: Vlád Aurél dr. Dobra: Ivan Miklós. Kőrösbánya: Damján Vazul esperes.

A jelölések egyéb érdekességei közül valók: Az uzdini kerületben a románok hivatalos jelöltje *Polit* Mihály dr., a szerb nemzetiségi párt ismert tagja. *Vajda-Vojvod* Sándort két kerületben léptetik föl: Magyarigenben és Alsóárpáson. *Vlád* Aurélt és *Maniu* Gyulát szintén két kerületben.

A román választókhoz intézendő kiáltvány szerkesztésével *Goga* Oktaviánt bizták meg.

A konferencia kimondta, hogy ahol a megyei pártklubok szükségesnek tartják, ezeken kivül is állithatnak jelölteket. Az aradmegyei román párt elnöki tisztét *Pop* C. István dr. viseli.

Orczyfalvai tudósitónk jelentése szerint ott szaporodnak a jelöltek. Ujabban fellépnek *Jakob* Mihály volt merczyfalvai biró a kisgazdák, *Schiller* János bruckenaui gazda pángermán és egy nagyszebeni tanár a szászok programjával. Schiller György plébános pedig néppárti programmal szándékozik fellépni.

Öszentannáról jelentik, hogy *Wittmann* János, a szentannai kerület munkapárti jelöltje programbeszédet mondott az iskolaépületben. Wittmannt óriási lelkesedéssel fogadták s a választók sokasága hosszu kocsisorban vonult föl a jelölt meghallgatására. Witmann azután átvonult a román részre, ahol a román polgároknak mondott tartalmas beszédet. Innét Varsándra ment, ahol bandériummal fogadták. A népszerü jelölt megválasztása kétségen fölül áll.

Szerencsről jelentik: A nemzeti munkapárt tegnap a mádi kerületben megalakult. A gyülésen *Borsai* Miklós mádi borkereskedőt jelölték munkapárti programmal *Bernáth* Béla Kossuth-párti függetlenségivel szemben, aki a kerületet már 25 év óta képviseli. Heves küzdelemre van kilátás.

Nyiregyházáról jelentik: A kisvárdai kerületben három jelölt fog küzdeni a mandátumért: *Lipthay* Béla nagybirtokos, a nemzeti munkapárt jelöltje, *Hrabovszky* Guidó Justh-párti volt képviselő és Kossuth-párti programmal *Jármy* Béla lép föl.

Tabról jelentik: A tabi kerület 48-as függetlenségi Kossuth-pártjának hivatalos jelöltjét, dr. Mérei Vajda Elemért, mindenütt lelkesedéssel fogadják.

A *miskolci* északi kerület munkapártjának küldöttsége *Lichtenstein* József vezetésével ma tisztelgett Budapesten *Liposei* Ádám dr. irónál és felajánlotta neki a kerület jelöltségét, amit Liposei köszönettel elfogadott, kijelentvén, hogy a liberalizmus és a nemzeti demokrácia lesznek politikai müködésének irányitói.

A *zsolnai* választókerületnek nagy küldöttsége tisztelgett ma *Kálmán* Gusztáv kereskedelmi államtitkárnál a jelöltség felajánlása céljából. Kálmán válaszában ezeket mondta:

— Örvendek, hogy engem, egyszerü munkást kértek fel a jelöltségre. Annak jelét látom ebben, hogy a zsolnai kerület is tudatára ébredt annak, hogy az utolsó évek meddő politikájával szakitani kell és át kell térni az alkotmányos nemzeti munkára. Ezután *Erdélyi* Sándor volt igazságügyminiszter beszélt, délben

---

Aphrodite irgalmas szivü papnője sietett ablakot nyitni a szerencsétlennek, mire az beugrott a szobába és egyenest Heró rózsás lábacskái elé borult, melyről már a parányi saruk is le voltak vetve.

— Bocsáss meg, ó bübájos leány, aki szebb vagy, mint az Istennő, akinek magad szenteléd, hogy igy betolakodtam szent hajlékodba. Én Leander vagyok, a minapi uszóverseny győztese. Megláttalak e torony ablakában, amikor minden dicsőségnél fényesebben ragyogott rám a mosolyod. Meglátni téged és megszeretni: perc müve volt, mint Anakreon oly ékesen dalolja. Lelkem ott vergődik a szerelem tengerén. És akkor leszek igazán hajótörött, ha kebled kegyetlen kőszirt lesz, melyen az én szegény szivem összezuzódik ...

Igy szavalt a bajnok igazi anakreoni hévvel és rajongva vetè szemét a bájos, ókori apácakisasszonyra. És Aphrodite mosolya besuhant a toronyszobába: besuhant a saját papnője szivébe. S a papnő remegve hajlott le és megsimogatta az ifjunak viztől csurgó fürtjeit ... -

— De hogy jöttél te ide, ó Leander?

— Hogy? Hát átusztam a Helleszpontot.

— Mégegyszer átusztad a Helleszpontot? Hihetetlen!

— Miért volna hihetetlen? Hát nem vagyok én az ABLAK tagja?

— Minek a tagja vagy, édesem?

— Az ABLAK-nak, Az Abydosi Bajnokok, Labdarugók, Atléták Körének.

És erre a bajnok elkezdett beszélni nagyszerü diadalairól, melyeket a sport babéros mezején aratott. A papnő a lelkesedés ittasultságával, ragyogó szemmel hallgatta és mindig jobban elmerült a dicsőséges mesékben és az ifju tekintetében . . .

S mikor a rózsaujju hajnal Keleten fölpirelott: Leander már ismét Kis-Azsia partján volt és elégedetten mormogá:

— Jöttem, láttam és győztem, mint a hogy a nagy Cézár mondotta, azaz, hogy pardon, — csak fogja mondani . . .

III.

Schiller balladájából és Grillparzer drámájából eléggé ismerjük azt az idillt, ami a szerelmesek között ezután lejátszódott. Leander minden alkonyatkor a hullámok közé vetette magát és mint a nagy német lantos pengeté:

És ha a hüs tenger árja:
Forró, lágy keblére zárja
Őt az epedő leány...
Ott élvezi a jutalmat,
Mit az égi mámor adhat,
A rettentő ut után;
Mig Auróra fölriasztja;
Késlekedni nem szabad!
Elragadja édenéből
A kegyetlen áradat...

A költők és drámairók azonban mindeddig egy árva szó emlitést sem tettek arról, hogy Leander hajlékába egy verőfényes délelőtt beállitott vala egy hosszu szakállu, trapezunti kalmár és bizalmasan sugta neki:

— Hallod-e, Leander, rád káprázatos szerencse várakozik. Tudnod kell, hogy én fóniciai kereskedőkkel élénk üzleti összeköttetésben állok. Hellasz városainak szállitom a portékát. Mindig szolid, valódi árut. Nem tetsző holmikat vissza is veszek, vagy becserélek. Neked is ilyen szolid portékát akarok szállitani. Egy szidoni kereskedő leányát. Az édesapja hallotta hiredet és hizelegne neki, hogyha vejéül fogadhatna...

Hogy felfortyant erre Leander! Kis hija, hogy a szakállába nem markolt a trapezunti bazár érdemes Neszterának:

— Elhallgass, vén lélekkufár! Te üzletet akarsz csinálni az Isten legszebb ajándékából, a szerelemből? Amiért Zeusz is otthagyta az Olympust és nem restelte a bika alakját magára venni!? Elhord magad szemem elől, különben megismerkedel bajnoki ökleimmel...

Triposz, a derék házasságközvetitő sietett elkotródni a győzhetetlen atléta sátrából, aki voltaképen ezt gondolta magában:

— Hogyisne! Majd én frigyre lépek holmi fóniciai kufár leányával! Mikor Heró oly előkelő családból való és apja Samos szigetének legdusabb földesura ... Igaz, hogy papnőnek szánták a kicsit, de én már csak elhóditom a rideg oltár köveitől, Herócska az enyém lesz.

pedig banket volt, amelyen Lukács, Serényi és Khuen kivételével az összes miniszterek jelen voltak.

Zágrábból táviratozzák: A varasdi kerület választói *Tomasics* Miklós dr. horvát bánt jelölték. A bán a küldöttségnek kijelentette, hogy a jelöltséget nem fogadja el, s maga helyett *Rorauer* egyetemi tanárt ajánlotta. A tiszta jogpárt köreiben hire jár, hogy Frank József dr. továbbra is a párt elnöke marad. Horváth Sándor dr. képviselőt a pártországgyülési klubjának elnökévé választották.

Stubnyafürdőről jelentik: A stubnyafürdői választókerületben a nemzeti munkapárt jelöltje ifj. *Erdélyi* Sándor.

Budapesti tudósitónk jelenti: A Csacáról jövő küldöttség ma tisztelgett *Erdély* Sándornál, akinek felajánlotta a kerület mandátumát. Erdély a jelöltséget elfogadta. Este a küldöttség tiszteletére banketet adott, amelyen Tisza István gróf is megjelent. Tisza tósztot mondott, amelyben a küldöttség tagjait kitartásra hivta fel.

A *liptószentmiklósi* nemzeti munkapárt küldöttsége ma ajánlotta fel Budapesten *Zsilinszky* Mihály volt államtitkárnak a kerület mandátumát. Zsilinszky a jelöltséget elfogadta.

A karánsebesi munkapárt *Burdia* Szilárdnak ajánlotta fel a jelöltséget, aki azt elfogadta.

Torda-Aranyos megyében ma tartotta a munkapárt alakuló gyülését. Elnökké *Bethlen* Józsefet választották.

SPORT.

+ **Az aradi foto-klub uj helyisége.** *Varjassy* Lajos polgármester méltányolva a foto-klub eddigi sikereit és kulturális törekvéseit, a klub céljaira átengedte a *városi árvaház* (Kiss Ernő-utca 4) *egyik helyiségét.* A foto klub választmánya a sötét kamarát ellátta minden szükséges kellékkel s igy a klubtagok azt zavartalanul használhatják. A helyiségbe a bejárat a kerten át az épület déli oldalán van. A helyiséget a foto-klub elnöksége *április hó 24-én*, vasárnap délelőtt *11 órakor fogja* ünnepélyesen *felavatni*, melyre a klub összes tagjai hivatalosak. Ezuton még arról értesiti a klub elnöksége a tagokat, hogy a folyó hó 8 ára hirdetett szakelőadás helyet, ugyancsak *pénteken este 8 és fél órakor családias estélyt tart*, amikor is *Joanovics* Pál miniszteri tanácsosnak *Olaszországról és a francia Rivieráról* készült 90 darab diapositivjét vetiti le *Rozsnyay* József dr., a klub tagja, mely alkalommal mutatja be az általa használt legmodernebb acetylén fejlesztő készüléket. A vetitéshez a szöveget *Wagner* J. Ágoston klub-tag irta. A vetitő estélyen részt vehetnek a klub-tagok családjai is és az általuk bevezetett vendégek.

Ellentétet csinálnak.

Miniszteri nyilatkozatok. — Lukács és Hazai Bécsben.

Távirati tudósitás.

Arad, április 7.

A „politikai körökben", — ahogyan a kávéházi diskurzusokat mostanában elnevezték — rendkivül sivár és jelentőség nélkül való dolgok történtek. Ezen azonban nem szomorkodtak a politikai szenzációkra éhes lelkek. A fantázia termőföldjében elvetették a magot, amely másnapra szenzációvá fejlődött. Az élénk és fürge hirgyártók kieszelték, hogy a *kormány tagjai között* komoly ellentétek merültek föl a választói jog kérdésében. Ezt ma erélyesen megcáfolja a kormányelnök is, aki kijelenti, hogy a miniszterek nem papagályok, akik egyforma betanult beszédeket mondjanak el.

— Elvégre, ha szószerint nem egyezik meg két miniszter beszéde egy és ugyanazon kérdésről, azért még nem biztos, hogy más-más nézeten vannak, — mondja a miniszterelnök.

Ez azonban mit se használ, mert holnap ujból olvashatja a közönség a hatalmas szólamokat: „ellentétek a kormányban." Ez igy megy folyton. Mert hiszen szenzáció nélkül — nincs nap.

Mai hireink ezek:

Ellentét-gyártás a kormánytagok között.

Tudvalévő, hogy némelyek mindenáron szeretnék a köztudatba csempészni azt, mintha a kormány egyes tagjai között nézeteltérések támadtak volna. Ez azonban nem igaz, amint az alább olvasható nyilatkozatokból is kitünik:

(*Khuen — a kormány szolidaritásáról.*)

Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök a „Neue Freie Presse" tudósitója előtt azokról a hirekről, amelyek a kabinetben uralkodó állitólagos ellentétekről forgalomban vannak, a következőkép nyilatkozott:

— A kabinetben való ellentétekről szóló hirek *mesterségesen fel vannak fujva.* Szemmel látható, hogy bizonyos *tendenciával* terjesztik és előtérbe állitják azokat. Nyilvánvaló, hogy éket akarnak verni a kormány tagjai közé. Tény azonban az, hogy *a kabinetben egyetlen aktuális kérdésre nézve sincsen nézeteltérés.* A kormány jelenleg kizárólag a választások előkészitésével és a folyó adminisztrativ ügyekkel van elfoglalva. Ez idejét teljesen igénybe veszi és nem foglalkozik azzal, minő álláspontot fog egyik, vagy másik politikai kérdésben a távoli jövőben elfoglalni. Nevetséges az is, ha Lukács és Hazai miniszterek bécsi utazását hozzák összefüggésbe. Az állam életében sok kérdés merül fel, amelyeket föltétlenül az osztrák szakminiszterekkel kell megbeszélni. Mindent nem lehet irásbeli uton elintézni és ez nem is volna célszerü. Én magam nem szándékozom a legközelebbi jövőben Bécsbe utazni, *bármennyire küldözgetnek is a lapok* engem egy hét óta Bécsbe.

Arra a kérdésre, hogy mi a véleménye Hieronymi és Székely miniszterek egymástól eltérő választójogi nyilatkozatairól, a miniszterelnök a következőket mondta:

— Ezeket a nyilatkozatokat is jogosulatlanul ugy tüntették fel, hogy óriási ellentétben állanak egymással. *Egy miniszter végre is nem papagáj*, akinek nincsenek nézetei és csak mások szavait szolgailag utánozza. A fontos és döntő momentum az, hogy a *kabinet egyes tagjai az általános szempontok tekintetében és a közvetlenül aktuális kérdésekben egy nézeten vannak.* Egyes kérdésekről akkor fogunk beszélni, ha azok aktuálisak lesznek.

és enyém az apjának minden talentuma és drága kincse ...

Eképpen gondolkozott a szerelem hőse, a kiről oly ékes verseket faragtak az utókor tájékozatlan poétái ...

IV.

S igy repült el harminc éjjel,
Telve rablott, drága kéjjel,
A szerelmes pár felett.
Gyorsan, mint a násznak álma,
Melyet irigyelnek vágyva
Halhatatlan Istenek!
Ah, nem volt az soha boldog,
Aki üdvöt nem rabolt,
Ki a menynek gyönyöréért
Meg nem lopta a poklot!

Azonban mi történt? Egyszer csak Leander kebelbarátja, Nauklerosz, dult arccal rohant hűséges cimborájához, aki éppen egy veszedelmes kirándulás után száritgatta rubáit a házi tüzhelynél.

— Jaj neked, óh Leander, — kiáltott kétségbeesve, — óriási csapást mértek rád az Istenek.

— Nos, mi baj? — riadt fel a levente. Tán megbukott az ABLAK?

— Baráti bizalmad beavatott a titokba, hogy nőül óhajtod venni Herót, Aphrodite gyönyörü papnőjét.

— Ugy van, nőül veszem őt, mert szeretem olthatatlan lánggal.

— No meg azért, mert az édes papája Samos legga dagabb polgára.

— Te a vesékbe látsz, ó Nauklerosz!

— Sőt egy nagy csomó adósságot is csinálta már erre a szent frigyre, ó Leander!

— Megint eltaláltad az igazat, ó Nauklerosz. Sőt a hitelezők már átkozottul szorongatnak is. Jaj neked, kedves barátom; szerelmed vetését elverte a jég. Samos szigetén vakmerő kalózcsapat között ki, elpusztitottak mindent és földönfutó koldussá tették a te imádott Heród édes papáját . . .

Leander csaknem elszédült erre a hirre. Hát ezért uszta ő át harminc éjszaka a Hellespontot, hogy ez legyen vakmerő fáradozásának a jutalma?

Azonban ugy viselte az irigy sors csapását, mint ahogy egy bajnok, az ABLAK-nak vészben és viharban edzett hőséhez illik. És hősiesen küzdve a fájdalommal, remegő hangon mondá barátjának:

— Eredj, ó Nauklerosz és hagyj egyedül fájdalmammal. Távoztodban azonban nézz be a bazárba a vén Triposzhoz és mondd: sürgős beszédem van vele ...

V.

És Triposz megjelent az ifju előtt és kérdését be sem várva, kárörvendő mosolygással mondá:

— Talán bizony megváltoztattad a szándékodat, ó Abidosz gyöngye? Talán bizony kedved kerekedett, hogy a szép fóniciai kisasszonyt Hymen oltárához vezesd?

— Ugy van, bólintott az ifju. Nőül veszem őt, ha olyan csuf is, mint Meduza.

A kalmár kárörvendve mosolygott:

— Hja, barátocskám: késő bánat ebgondolat . . . A szép és gazdag fóniciai kisasszonyt már férjhez adtam egy hires athéni képfaragóhoz ...

Ez volt a kegyelemdöfés Leander szerelmes, rajongó szivének.

— Igazán? — kacagott föl keserüen. — Tehát Heró apja koldussá lett; a fóniciai leányt pedig elcsiptek az orrom elől!?

Azzal egy remek szaltomortáléval a habok közé vetette magát. De most nem hasitotta acélos karral a hullámokat. Átengedte magát: hadd ragadja, hadd sodorja, hadd veszitse el az örvényező áramlat. És a hullámok odaringatták őt Sestos virágos partjaira, Heró lábai elé, aki zokogva borult a ravatalára:

— Engem akart meglátogatni, — mondá. — És áldozata lett a tenger és a szerelem hullámainak . . .

És igy siratták el Leandert az abydoszi és sestosi asszonyok és igy irták meg a tragédiáját a költők is bübájos édes versekben. Ha tudták volna az igazat, mint én!

(Az igazságügyminiszter nyilatkozata.)

Ma az igazságügyminiszter is nyilatkozik ebben a kérdésben és ezt mondja:

— Aki figyelmesen elolvassa az én szombathelyi beszédemet s azt egybeveti a miniszterelnök urnak a kormány bemutatkozásakor mondott beszédével, az az összehasonlitás után az én kijelentésem nélkül is tud okoskodni ebben a kérdésben. Ha majd a reform megvalósitására kerül a sor, akkor fog kitünni, hogy a Tisza képviselte irány felé történt-e valóban közeledés? Határozottan károsnak tartom az egész ügyre nézve azt, ha most tulságosan feszegetik, én tehát nem is mondok többet, bármenynyire bántanak is a napirenden levő dolgok, meg ez az egész ügy, amelynek különben nincs még vége.

Azonfelül azt látom, hogy ez az egész puhatolódzás csak arra való, hogy a *kormány tagjait összeveszitsék egymással, de ez nem fog sikerülni.* Alig hihetem, hogy Hieronymi, akit negyven éve ismerek, rólam mondotta volna azt, hogy komoly ember most nem foglalkozik a választójog reformjának részleteivel. Ami különben természetes, mert ebben az egész kérdésben tisztán csak akkor lehet látni, ha már a reform törvényjavaslat formájában, legapróbb részleteivel együtt a parlament elé kerül.

(Serényi Béla a kormány politikájáról.)

A *miskolci* déli választókerület nevében ma 150 tagu küldöttség tisztelgett *Serényi* Béla gróf földmivelési miniszter előtt. *Lichtenstein* József pártelnök Serényihez intézett beszédében hangoztatta, hogy Miskolc város nagy mezőgazdasági vidék gócpontja, valamint nagy ipari és kereskedelmi gócpont és Serényi eddigi tevékenységével megmutatta, hogy mindhárom közgazdasági ág érdekeit szivén viseli. Felkérte ezután őt a miskolci déli kerület jelöltségének elfogadására.

Serényi Béla gróf a következőkben válaszolt:

— Köszönöm, hogy a jelöltséget felajánlották. Elfogadom két okból. Elsősorban mert tagja vagyok annak a kormánynak, mely első feladatául tüzte ki a produktiv munkát. Vannak sokan, akik közöttünk, a kormány tagjai között, de különösen a párt kebelében differenciákat igyekeznek látni, differenciákat igyekeznek keresni. *Ilyen differenciák nincsenek. Nincsenek komoly és szót érdemlő szempontból.* Hiszen nem minden emberi agyvelő egyforma gondolkozásu. Lehetetlen, hogy a legmelegebb és legőszintébb barátságban is élő két ember minden tekintetben teljesen harmonikusan gondolkozzék. De igenis lehet, hogy egy kormány kebelében bizonyos nagy keretekben közös, hasonló célokat tüzzenek ki. Ez igy van a jelenlegi kormány kebelében és igy van a párt kebelében is ami a közjog, gazdasági, de különösen ami a *választóreform kérdését illeti.* Nem tartom e helyet alkalmasnak, hogy e tekintetben hosszabban nyilatkozzam. Igérem, hogy legközelebb Miskolcra megyek, amely város szivemhez különösen közel áll, hiszen szülőföldem mellett van és ott el fogom mondani azt a programot, amelylyel a kormány az ország békességét, erkölcsi és gazdasági fejlődését előbbre vinni akarja.

Tanácskozás a miniszterelnöknél.

Perczel Dezső, a nemzeti munkapárt végrehajtó-bizottságának elnöke, továbbá *Fejérváry* Imre báró és *Horánszky* Lajos, a bizottság tagjai felkeresték ma délelőtt *Khuen-Héderváry* Károly gróf miniszterelnököt a miniszterelnöki palotában, miután a bizottságnak fontos munkálatai szükségessé tették a miniszterelnökkel való tanácskozást s a miniszterelnök, mivel gyöngélkedik és lázas, nem hagyhatja el a miniszterelnöki palotát.

A honvédtüzérség ágyui.

— *A miniszterek Bécsben.* —

Hazai Samu honvédelmi miniszternek és *Lukács* László pénzügyminiszternek mai bécsi tartózkodása az exlex ügyével függ össze. De arról is van szó, hogy *Hazai* Samu utja a *honvédtüzérség* ügye miatt történt.

Hir szerint Schönaich hadügyminiszter önkényesen beleavatkozott a magyar honvédelem szuverén ügyeibe és a honvédség terhére tizenhét millió korona költséget állitott be az idei költségvetésbe a honvédtüzérség részére szükséges ágyuk és egyéb fölszerelések czimén. Hazait Schönaich csak ugy egyszerüen értesitette erről a dologról. A honvédelmi miniszter aztán szakbizottsággal vizsgáltatta meg a honvédtüzérség fölszerelését.

A szakbizottság megállapitotta, hogy a Skoda-gyárból beszerzett honvédágyuk, — amelyek most a bécsi arzenálban vannak elhelyezve — rosszak, anyaguk silány rendszerük régi és az áruk horribilis. Ezzel a jelentéssel a minisztertanács is részletesen foglalkozott. Hazai pedig elhatározta, utólag, hogy az *ágyukat átvenni semmi esetre sem fogja.* Ezért utazott főleg tegnap Bécsbe.

Bécsből hivatalosan ezeket jelentik ez ügyről:

Azokkal a hirekkel szemben, mintha Lukács László fontos politikai küldetésben járulna a király elé, holnap hivataloson kijelentik, hogy a pénzügyminiszter utazásának kizárólagosan adminisztrativ célja van. Lukács két napra tervezett látogatása alatt közös és osztrák szakminiszterekkel folytat tárgyalásokat. Azok a közlések, melyek e tárgyalások tárgyára vonatkoznak, találgatások.

Hazai Samu honvédelmi miniszter ma *Kubinyi* százados, parancsőrtiszt kiséretében Bécsbe érkezett. A miniszter délelőtt meglátogatta Schönaich közös hadügyminisztert és hosszabb ideig tanácskozott vele.

Bécsből jelentik félhivatalosan: *A honvédtüzérség felszerelésére szükséges ágyukat* a két delegáció által annak idején megszavazott pótfegyverkezési hitelből *a honvédtüzérségi arzenálban elkészitették* és azok ott tényleg rendelkezésre állanak. *A magyar honvédségnél azonban a tüzérséget csak akkor lehet felállitani, ha az uj véderőtörvény az ujoncszükségletben ezáltal beálló többletet biztositja.* Ez oknál fogva a honvédtüzérség szervezése és azoknak az összegeknek a pótfegyverkezési hitelből való refundálása, melyek a honvédség tüzérségi anyagaira esnek, ez idő szerint nem aktuálisak.

Uj államtitkár.

Budapesti tudósitónk jelenti: *Bartóki* József miniszteri tanácsost, a király legközelebb földmivelésügyi miniszteri államtitkárrá nevezi ki.

A pertörlés — és a trónörökös.

A *Magyar Távirati Iroda* jelenti: Egy mai reggeli lap azt az információt közli, hogy a Wekerle-kormány idejében magas helyről lépések történtek volna a szociálista és nemzetiségi üzelmek miatt meginditott sajtópörök eltörlésére és hogy az uj igazságügyminiszter nem saját liberális felfogását követte, hanem a Belvedere erélyes utmutatásának engedelmeskedett. A Magyar Távirati Irodát illetékes helyről felhatalmazták annak kijelentésére, hogy a fenti hirből *egy árva szó sem igaz.*

Budapestről jelentik:

Politikai körökben már tegnap azt beszélték, hogy a kormány tenni fog valamit a politikai pörökben jogerősen elitéltek érdekében. Különféle hiresztelések kaptak lábra ebben az ügyben. Egy hirlapiró ma ez irányban kérdést intézett Székely Ferenc igazságügyminiszterhez.

— Politikai körökben néhány nap óta azt beszélik, hogy a vádelejtés következtében megszünt sajtópörökön kivül a *már jogerősen befejezett* politikai — nemzetiségi vagy szocialisztikus — ügyekben amnesztia lesz folyamatba téve, — mondta a hirlapiró.

— Ebben a formában — felelte az igazságügyminiszter — a hir nem felel meg a valóságnak. *Általános kegyelmezésről nincs szó,* de igenis *egyes kegyelmi kérvények,* amelyeknek a benyujtására az elitéltek *fölszólitva nem lesznek,* elintézés alá fognak kerülni.

Justh Magyarkanizsán.

Magyarkanizsáról jelentik a „Politikai Hiradónak: Justh Gyula nagy kisérettel ma reggel indult el Zentáról és délelőtt érkezett Nagykanizsára, Lovászy Márton kerületének székhelyére, ahol nagy tömeg lelkes ünnepséggel fogadta. Délelőtt tartották a gyülést, a melyen Justh nagy hatással lelkesitette a választókat. Utána Lovászy, Mádi Kovács János és a szomszédos kerületek küldöttségeinek szónokai beszéltek. Magyarkanizsáról Justh Törökkanizsára ment, ahol szintén zajos ünnepléssel fogadták. Itt tisztelgett Justhoál a makóiak deputációja, hogy a mandátumot neki fölajánlja. Törökkanizsáról Justh Temesvárra utazott.

Cukor, virág és szavazatjog.

✸

A politikai harc lemondással és áldozatokkal jár. A lemondásnak fokát és jelentőségét mindig az határozza meg, hogy menynyire hiányzik valakinek az, a mit a magasabb cél érdekében megvont magától.

A feministák lapja, a *Nő és társadalom,* most megjelent számában a lemondásnak külön is följegyezni való példáját közli. Az ujság gyüjtést inditott a politikai propaganda-alapra. A nők választó jogát se mérik ingyen, s mihelyt az a 4033 K 19 fillér, a mi együtt van, milliókra növekszik, bizonyosan könnyebb lesz nekik az alkotmány sáncaiba jutni, a hennét ma még azok is kinézik őket, a kik szintén a sáncokon kivül vannak.

De a példa lelkesit. A legutóbb beérkezett adományok között van: *„néhány kaposvári leány"* — 14 koronával. Az adománynak történetét csillagjegyzetben irja meg az ujság. A kaposvári lányok, akikről szó van, *egy hétig nem mentek cukrászdába s egy hétig nem vettek virágot* s a pénzt, amit igy takaritottak meg, a propaganda-alapra szánták.

Rimekre kinálkozik ez a dolog, annyira szép a naivitása. Lányok, akik egy hétig nem esznek cukros süteményt, hogy a jövendő asszonyainak sorsát megédesitsék s lemondanak a virágról, hogy a szavazatjog gyümölcsének érését siettessék vele. S ez a kettő: a cukor és a virág, a nőnek annyi, mint az alkoholistának az ital, férfinek a szivarfüst, szinésznőnek a taps, világfinak az uj divatu nyakkendő. Arra pedig még nem tudunk esetet, hogy férfiu lemondott a dohányzásról valamely politikai ideáért. A nők ebben is különbek. Gondoljuk csak el: ha minden lány lemond a választójog javára a habos fánkról, meg a mimóza galyról, — akkor a cukrászok meg a kertészek megbuknak, de egy esztendő alatt a feministáknak lesz a legnagyobb politikai kasszájuk, amelyen sufragette kedés nélkül is megvehetik a választójogot. Hiszen Mária Terézia mondta: „A világon mindent meg lehet venni. — csak az árát kell tudni . . ." R.

Széchenyi István gróf életéből.

*

Egy urinő visszaemlékezései.

*

Holnap lesz 50 esztendeje, hogy a legnagyobb magyar, *Széchenyi* István gróf Döblingben öngyilkos lett. A felejthetetlen férfiuról özvegy *Szkublics* Jenőné, született *Spelletich* Paula urnő ezeket a visszaemlékezéseket irja:

Döblingben voltunk 1855. április 15-től május 29 éig, nagyanyám, bátyám és én. Két szobánk volt Széchenyi szobája alatt és vártuk az utlevelet, melyet a „rebellis" édesanyjának nem akartak kiállitani, ki a halálra itélt Spelletich Bódog 48-i képviselő és kormánybiztos gyermekeit kisérte szüleikhez, Amerikába. Bécsi ügyvédünk, a jó Gutherz, Jörgen drnak, az intézet igazgatójának ipja volt, ő családjával velünk átellenben egy kis pavillonban lakott. Naponta bekocsizott Bécsbe, sürgetni az utlevelet, de nagyanyám nagybátyja, Adamovics, erősen svarz-gelb belső titkos tanácsos, milliomos nagyur minden befolyását arra használta, hogy nagyanyámnak ezt a vállalkozását lehetetlenné tegye. Gutherzék belső barátsága, a gyönyörü angel kert, az előkelő vendégek társasága fényt és meleget árasztott életünkre.

Ebben a hat hétben többször kinyilott Széchenyi ablaka. Megkérdezett bennünket, hogy van apánk, akit a 48—49-iki országgyülésről ismert s látszólag mulathatott, különösen az én szájaskodásomon. A többi közt egyszer elmondtam neki az ötven év előtti diszes alföldi magyarsággal, hogy az én apám is kondignációs — értsd emeletes — házban lakik, melyet akkor még nagy fényüzésnek tartottak Szabadkán, ahol nevelődtem. — 1855. május 13 án hetedik évemet töltöttem be. Jörgenné fölhivott szobájába s megkérdezte tőlem, hogy egy egész sereg disztárgy közül melyik a legszebb? Nekem egy kis tükörfedelü, aranyozott lábu dobozka tetszett meg, melyet nagy örömmel adott át, de előbb megtöltötte parányi átlátszó porcellán poharakkal és egy kis arany medalliont mellékelt, melyek még most is megvannak. Mikor Széchenyi meglátott, szokása szerint kinyitotta ablakát s megkérdezte, miért öltöttem föl ünnepi ruhámat? Mire én nagy büszkén elmondtam, hogy születésem napja van és fönn voltam Jörgennénél. Eldicsekedtem a gyönyörü kis dobozzal, melyet épp át akartam vinni megmutatni ügyvédünk három bájos hajadon leányának, kik közül Marianne, a legfiatalabb, három-négy évvel volt idősebb nálamnál. Széchenyi gondolkodni látszott, azután azt mondta:

— Adja Isten, hogy mindig boldog légy.

A nap folyamán azután *egy nefelejts-bokrétát küldött számomra*, melynek több virágját megpréselve imádságos könyvembe eltettem, később pedig szárogatott növény-gyüjteményembe helyeztem át, szerencsére, mert az imádságos könyv egyszer titokzatosan eltünt, valószinüleg egy szenvedélyes régiség-gyüjtő közreműködésével.

Másnap Széchenyit nem láttam és megijedtem, hogy fél az én fecsegésemtől. Elhatároztam, hogy ezentul nem leszek olyan vakmerő. De pár nap mulva ismét felnyilt az ablak. Én megköszöntem a bokrétát és ismét csak elmondtam, hogy a virágokat megpréseltem és elviszem Amerikába. Ekkor mondta Széchenyi:

— Mondjátok meg édesapátoknak, hogy sokszor gondolok reá és szerencsét kivánok neki és nektek.

Május vége felé Ádám bátyámnak egy kis magyar kardot küldött emlékül, melyet, mikor szegény bátyám 1862-ben tizenhat, éves korában a difteritisz-járványnak áldozatául esett, átadtak Perczel Móric tábornok Miklós nevü fiának. Hová lett azután, nem tudom. 1855. május 29-én végre hamis utlevéllel megkezdtük utunkat. Gutherz, aki ezzel ügyvédi oklevelét és szabadságát kockáztatta, elkisért Londonig, hol apánk már várt reánk. Mikor a kocsi előállt, Széchenyi kitárta ablakát. Ádám a kardot tartotta, én egy bokrétát, melyet a Gutherz-leányok adtak. Mi sirtunk, már mint nagyanyám s én és Mari, egy távoli rokon, kit velünk vittünk. Ádám, ki nálamnál másfél évvel idősebb volt és igen szép fiu, összeráncolta homlokát, levette kalapját, keményen a nyitott ablakra nézett s *szótlanul csókolta a kardot.* Erre a néma hódolatra Széchenyi, mintha a nap hevétől védené, *elfedte szemeit.* Azután megindult a hintó, az ablak becsukódott és vele az életnek egy kedves fejezete.

Politizáljon a papság!

Samassa érsek körlevele.

Távirati tudósitás.

Arad, április 7

Samassa János egri biboros érsek ma a papsághoz körlevelet intézett, melyben a református püspökök pásztorleveleivel szemben *felhivja a papságot, hogy igenis vegyen részt a politikai életben.*

— Nem osztom — ugymond Samassa — azoknak a véleményét, a kik a papságot szentélybe utalva, a politika ügyeitől teljesen el akarja zárni. Honpolgárok ők is, nekik is megvannak tehát a haza iránti kötelességeik. *A papság tétlensége és visszavonulása mellett könnyen felszinre kerülnek olyanok, akiknek eszméköre és erkölcsi érzülete a közállapotoknak kevés jót igér.*

Az állami élet rendjei és intézményei, melyekben összes tevékenységei megnyilvánulnak, keletkezésükben és elmulásukban mindmegannyi emberi müvek, az emberek pedig saját jellemük, erkölcseik bélyegét nyomják müveikre. Ezért az államélet jellegét az intéző férfiak tulajdonságai adják meg. A kormányzat terén ezért lelkes, tanult és szeplőtlen férfiak álljanak, akikkel a kormányzás gondjaival méltó lelki szilárdság, a hatalom kezelésének eszélyessége megingathatatlan tekintélylyel egyesül, akik minden kicsinyességeken felülemelkedve, a közjóért munkás kitartással, eszményekért hevülve a közügyek méltó, hivatott vezérei, akik az önös érdekek feláldozásával, nem hizelgésben és szolgai készségben, hanem a munkában, elvhüségben, kitartásban és bátor tettekben találnak megnyugvást és lelki megelégedettséget.

Ilyen államférfiak vezetése mellett minden nagy és nemes lélek összes gondjai a társadalom bajainak orvoslására, a jó megszilárditására szentelvék, hogy amit áldatlan viszályok romba döntöttek, ujra felépitsék és biztositsák a társadalom viszonyainak állandósitását. Ilyen férfiakra van szüksége korunknak és nem olyan támolygókra, akik sorsuk és a jövő reménységeinek aggodalmaival alattomos utakon járnak, a nyilvánosság előtt titkolóznak, hallgatnak, szemethunynak, eltürnek mindent, szolgálnak mindenkit, csakhogy célt érjenek.

Idegen a fürdő-szobában.

Négy napi fogház — egy fürdésért.

Fővárosi tudósitónktól.

Arad, április 7.

Kohn Emánuel budapesti szénkereskedő panaszát tárgyalták a budapesti járásbiróságon Nem afféle sablonos panasz ez, a minőt naponkint tucatszámra tárgyalnak a biróságok. A mi Kohn Emánuellel történt, azt a jogesetek gyüjteményében az unikumok között kell elkönyvelni.

Kohn Emánuel a mult év november hónapjában a Nefelejts-utcába költözött egy földszintes lakásba, melynek fürdőszobája is van. Nem a maga gyönyörüségére választotta a modern lakást, hanem a szobaura kivánságára, a ki görcsösen ragaszkodott a fürdőszobához. A mult hónapban Kohn Emánuel elhatározta, hogy ő is kitapasztalja a családi fürdőt. Rábizta az üzletet a feleségére, ő pedig otthon maradt s egy langyos fürdőt készitett magának. Mielőtt beleült volna a kádba, észrevette, hogy nincs szappanja. Arra pedig nagy szüksége volt. Hamar átszaladt a szomszédjához, hogy egy darab szappant kérjen kölcsön. Mialatt odajárt, egy kéregető jelentkezett nála. Bement az előszobába, melynek ajtaját Kohn Emánuel nyitva felejtette, s meglátván a fürdőszobában a csábitóan gőzölgő kádat, magára zárta az ajtót s szépen *beleült a langyos vizbe.* Kohn Emánul gyanutlanul tért vissza a lakására s nagyon elcsodálkozott, hogy zárva találta a fürdőszobát. Mi történt itt, kérdezte magában s kopogtatott az ajtón.

— El van foglalva! — kiáltotta egy energikus hang.

Kohn Emánuel azt hitte, hogy talán a lakója érkezett haza s az foglalta el a fürdőszobát. Nyugodtan várakozott tehát, amig elvégzi a dolgát. Mennyire elképedt azonban, mikor alig tiz pere mulva csöngetésre kinyitotta az előszobát s előtte állott a szobaura. Most már ketten döngették a fürdőszoba ajtaját, de ujra csak azt a feleletet kapták:

— El van foglalva!

Ijedten futottak ki mind a ketten s hivták a házmestert, mert immár kétségtelen volt előttük, hogy idegen ember van a fürdőszobában.

Mialatt a házmester az ajtót feszegette, az idegen a fürdőszoba ablakán át a világitó udvarba ugrott s onnét menekülni akart. De lefülelték s átadták a rendőrségnek. A kellemetlen idegent, akit magánlaksértésért vont ma kérdőre a büntető járásbiróság, *Csertnik* Jánosnak hivják.

— *Egyszer egy esztendőben akarok fürödni,* — panaszkodott Kohn Emánuel, akkor is ilyen baj történt velem. Mondhatom, kellemetlen egy lakás. A minap felöltőmet vitte el valaki az előszobából, öt napra rá pedig ez az ember tisztel meg a becses látogatásával. Mit szól a biró ur ehhez az idegenforgalomhoz?

Csertnik János, egy vöröshaju siheder, akit csavargásért már kétszer kitiltottak a fővárosból, azt mondta, hogy az alkalom olyan csábító volt, hogy nem tudott neki ellentállni és megfürdött a házigazda utólagos jóváhagyása reményében.

A járásbiró négy napi fogházra itélte a csavargót.

— Kicsit sok egy fürdőért, jegyezte meg Csertnik János, de azért megnyugodott az itéletben.

Amiről beszélnek.

*

Az asszonyismerő.

Bécs mellett, egyik világhirü szanatóriumba tegnap szállitottak be egy aradmegyei uriembert, akinek tragikus sorsa iránt aradi és megyei előkelő körökben őszinte részvét nyilatkozik meg. A modern szanatóriumoknak ugyan rossz hirük van, de ez esetben tényleg beteg idegeinek gyógyulását keresi ott a családi tragédia befejezte után egy csalódott és kijózanodott férj.

Ez a férj, aki igen müvelt, finom lelkü ember, neveltetése, tudományos készültsége és gondolkodásának szabadelvüsége folytán azt hitte magáról, hogy az asszonyi lélieknek ismerője. Az események megrázó sora azonban az ellenkezőről győzte meg a szerencsétlen embert, aki eddigi életmódjával végleg szakitva, a szanatóriumi pihenés után, teljesen el akar zárkózni a világtól. Sőt előkelő aradi körökben arról is beszélnek, hogy valamelyik kolostor csendjében keresi megingott lelki egyensulyának helyreállitását.

A legboldogabb családi élet szinhelye volt az az aradmegyei udvarház, melynek urnőjét igen sok ismerőse irigyelte. Irigyelte pedig a férje miatt, aki a legkedvesebb, legelőzékenyebb és legfigyelmesebb férjeknek is ragyogó mintául szolgált. Megelégedettség, megértés és harmónia honolt az uri lakban, ahol a vendégek mindig vidám és derüs kedvben találták a vendéglátó házigazdát és bájos feleségét. A két galambról szóló hasonlat nem képzelet szüleménye, mert az a...i uraságok csakugyan szerelmes gerlepár módjára éltek. A házaséletet figyelők szerint a házastársak nemcsak lelkileg, de testileg is egymáshoz hasonlóak, ha egymást teljesen meg tudják érteni.

Ilyen előzmények ismerete után nem csodálandó, ha szenzációkép hatott az a hir, hogy hat évi zavartalan házasság után a többször emlitett otthon kihült, mert az asszony — elhagyta az urát. Elhagyta és elment a Bácskába, mostoha nővérének házába.

— Érthetetlen, megmagyarázhatatlan, — mondották mindenütt, ahol a szeretetreméltó házaspárt ismerték, de legérthetetlenebb volt a legközvetlenebbül érdekelt fél — a férj előtt.

Egy reggelen az örökké vidám asszony buskomoran ült a reggelihez és röviden kijelentette, hogy amit eddig cselekedet, az mind csak szinjátszás és csalás volt.

— El kell válnunk egymástól, mert mi egymást soha meg nem érthetjük.

Ez volt a tragédiát jelentő beszédnek végső akkordja.

A férj, aki sokkal intelligensebb ember volt, semhogy feleségével szemben pressziót gyakoroljon, megrendülve ellentmondani sem igyekezett. Az asszony igy eltávozott az otthonából.

Néhány napig eltompult agyvelővel sinlődött a végtelenül boldogtalan ember, szive sebével. Aztán határozott. Eltökélte, hogy élete árán is, de megtudja, mi okozta felesége elhidegülését. Felkereste az asszonyt a hazájában. Csak mostoha nővérét találta, felesége már a fővárosba utazott. A nővér könnyüvérü bácskai menyecske létére rövidre fogta a szót.

— Csodálom, — mondotta — hogy ennyi ideig nem nézett szét maga körül. Mert ha nyitva tartja a szemeit, akkor láthatta volna, hogy a nővérem nem magát, hanem a *maga bátyját — szereti.* Viszonyuk volt, mielőtt a bátyja megnősült és csak azért lett a maga felesége, hogy a bátyjához lehessen közelebb és a viszonyukat zavartalanul folytathassák. Ez az igazság, melyet magának, a talpig becsületes embernek meg kellett mondanom.

Huszonnégy órával később kinos jelenet, dulakodás, verekedés volt egy másik aradmegyei kastélyban. A megcsalt férj megverte boldogságának megrontóját, a saját testvérét. A cselédek megakadályozták az eszét vesztett férfit, hogy önmagában s testvérében komolyan kárt tegyen. Néhány hét mulva a Bécs melletti szanatórium orvosai azt mondották, hogy egészséges szervezeténél fogva kiheveri a sulyos megrázkódtatást és remélhető, hogy az életnek megmenthető lesz.

Elégtétel az aradmegyei közigazgatás vezetőinek.

Miniszteri döntés az urbéresek ügyében.

— Az *Aradi Közlöny* tudósitójától. —

Arad, április 7.

A vármegye közigazgatási bizottságának mai ülésében végleges befejezést nyert a csohesdi urbéresek ismeretes erdővételi ügye, mely annak idején oly nagy port vert fel s melynek elintézését illetőleg a vármegye közigazgatása az egyik helyi lap részéről erős támadásokban is részesült.

Az ügy tudvalevőleg abból indult ki, hogy *Hetterich* Helén és Emilia körösbányai birtokosok eladtak még 1908. évben a csohesdi urbéreseknek egy erdőrészletet 56.000 koronáért. E jogügyletről a vármegye közigazgatási erdészeti bizottsága tudomást szerezvén, minthogy az erdőterület a szakértői becsü szerint mindössze 31.600 korona értéket képviselt, a bizottság s illetve a vármegye alispánja az árvaszék, az ügyészek s különösen az állami erdőhivatal főnökének, *Páll* Miklós kir. erdőtanácsosnak közbenjárásával minden lehető lépést megtett, hogy az urbéreseket mintegy 25.000 koronával megkárosító jogügylet lebonyolitása meggátoltassék s illetve ez a tekintélyes összeg az urbéresek részére megmentessék.

E miatt azután az eladást eszközlő erdőbirtokosok egyik helyi lapban hevesen megtámadták a lelkiismeretes ügybuzgalommal eljárt hatósági közegeket s eljárásukat a földmivelésügyi miniszternél is panasz tárgyává tették.

Ám a közigazgatási hatóságnak hosszas utánjárás és pereskedés után végre is sikerült az irreális jogügyletet a kir. Kuria által semmissé nyilvánittatni s kieszközölni, hogy a kérdéses erdőterület az urbéreseknek csak a 31600 korona valóságos becsár ellenében adassék át.

A mai bizottsági ülésen játszódott le az odiozus ügy utolsó felvonása; felolvasták a földmivelésügyi miniszter ide vonatkozó rendeletét, mely szerint a miniszter a jogügylet megkötését a közigazgatási hatóságok közbenjárása folytán 31600 koronára redukált vételár elfogadása mellett hagyta jóvá, egyuttal az erdészeti bizottságnak, az árvaszéknek, az ügyészeknek és Páll Miklós erdőtanácsosnak ez ügyben tanusitott fáradhatatlan, önzetlen és ügybuzgó tevékenységéért külön is elismerését fejezte ki.

* * *

Még másik ügygyel is foglalkozott a közigazgatási bizottság mai ülése. Aradvármegye közigazgatási bizottságánál *Simonyifalva* jegyzője, *Barna* Elemér feljelentést adott be *Czimmer* Márton ottani állami elemi iskolai igazgató ellen, mert az egy hivatalos beadványában a községi elöjáróságról kemény szavakban mondott véleményt. A bizottság ma délelőtt *Dálnoky Nagy* Lajos alispán elnöklete alatt tartott ülésén a feljelentés felett *napirendre tért,* mert a beadvány hangját nem találta sértőnek.

Öngyilkos önkéntes.

Vád egy százados ellen.

Távirati tudósitás.

Arad, április 7

Tekintélyes temesvári család fiatal katonafia, még gyermekember, aki az élet nehézségeit, saját tetteit és annak következményeit alig képes mérlegelni, önként meg akart válni az élettől. El akarta magától dobni az életét, amely pedig még csak ezután kezdődött volna reá nézve. A fiatalember ma délután főbelőtte magát és most a halállal vivódik. Különböző, kényes természetü hirek keringenek az öngyilkosság közvetlen okáról.

Temesvárról ezeket jelentik:

Kinsky Adolf, ismert gyárvárosi női szabó cég tulajdonosának tizenkilenc éves Frigyes nevü fia mult évi október havában bevonult katonának. A 29. sz. gyalogezredben szolgált, mint egyéves önkéntes. A vézna testalkatu, gyenge szervezetü fiatalember maga kivánkozott a gyöngyélet után. Könyörgött, hogy vegyék be katonának, mert mindenáron akar szolgálni. Be is sorozták és októberben büszkén vette fel az egyenruhát. Görcsösen ragaszkodott a bajonetthez és szorgalmasan tanulta a hadászatot. Bajtársaival együtt kapta karácsonykor az első csillagot, nem azért, mintha megfelel volna, talán mert becsülték határtalan ambicióját. Legutóbb már a káplári csillag is kijutott az önkénteseknek, de itt már mellőzték a fiatal Kinskyt, aki sehogy sem tudott beleszokni a katonai fegyelem korlátai közé. Mikor bajtársai nehány hét előtt Karánsebesre rándultak le, őt itthon tartották és szolgálattételre beosztották a 16. századhoz.

Mindez nagyon elkeseritette a fiatal embert, amihez még egy felette kényes epizód füződött, s ez lett volna közvetlen okozója az öngyilkosságnak. Még két esztendővel ezelőtt történt, hogy az akkor még gyermek Kinsky *egy temesvári százados nevével visszaélt* valami könyv-vásárlásnál. A fiatal ember pár korona haszonért jogtalanul használta a százados nevét. Apja előadása szerint ezt az ügyet még annak idején rendezték és már rég elfeledték. Kinsky Adolf maga intézte el a kényes természetü ügyet. Két év multán történt most, hogy katonáék Kinskynek ezt a balléptét szemére vetették, felelősségre vonták érte, sőt állitólag ezért *nem akarták a tiszti vizsgára bocsátani.*

A beteges gondolkodásu fiatal embert ez végkép elkeseritette és elhatározta, hogy megválik az élettől. Tettét végre is hajtotta. A Ferenc József-kaszárnya egyik századirodájában pisztolyból jobb halántékába lőtt. A golyót kivették és a beteg állapota igen aggasztó; *egyik szemén megvakult.*

Kinsky Adolf kijelentette, hogy fia levelet hagyott hátra, amelyben a fiu meleg szavakban vesz bucsut hozzátartozóitól. „Öngyilkosságom oka — mondja többek között — *Kersevany Ágost százados.* Mindig tisztességgel viseltem az egyenruhát, soha nem követtem el semmit. Azért, amit 1908. január havában tettem, most akarnak felelősségre vonni. Isten veletek! Tartsatok meg jó emlékezetben.“

VÁROS ÉS MEGYE.

Városi közgyülés. Arad szab. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1910. évi ápril hó 13-án d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyülésben tárgyalás alá kerülő fontosabb ügydarabok sorrendje: Az országos gyermekszanatórium megkeresése az alapitó tagok sorába való belépés tárgyában. A tanácsnak előterjesztése a

Maros hidakon szedendő vámoknak engedélyezése tárgyában. U. az előterjesztése a hatósági jéggyár terményeinek mikénti értékesitése tárgyában. A tanács előterjesztése a Hungária textil gyárnak átengedő terület iránt megejtendő névszerinti szavazás tárgyában. A főszámvevő előterjesztése az aradi önkéntes tüzoltók 1910. évi segélye tárgyában. A belügyminiszter intézvénye az 1910. évi közköltségvetés-előirányzat jóváhagyása tárgyában.

IRODALOM ES MÜVÉSZET.

A szinház müsora:

Péntek: Amihez minden asszony ért, vigjáték. (C bérlet.)
Szombat: Luxemburg grófja, operette. (A bérlet.)
Vasárnap: Délután mérsékelt helyárakkal: Táncos huszárok, operett.

Amihez minden asszony ért.

(Vigjáték 4 felvonasban. Irta: Barrie J. M. Forditotta: Salgó Ernő. Bemutató előadás.)

*

Mi az, amihez minden asszony ért? Vagyis mi az, amihez érteni kellene minden olyan asszonynak, aki öt-hat évvel idősebb mint a férje, ha egy szebb, egy ragyogóbb külsejü nővel kell megküzdenie. Maggie Shand megadja erre a választ: ügyesség, eszesség, ravaszság. Segitenie kell a férjnek nélkülözhetetlenné tennie magát számára, de mindezt ugy, hogy férjuram ne vegye észre. „A férfiak azt hiszik, hogy mindent egyedül csak ők tudnak, mondja Maggie Shand, a John Shand okos, bátor, eleveneszü felesége, nekünk tehát ugy kell mögéjük állnunk, ugy kell őket támogatnunk, hogy észre ne vegyék, mert különben meg volna bénitva a hiuságuk.“ Ez az egyik tendenciája a ma bemutatott darabnak, a másik pedig az, hogy külső előnyök, testi szépségek még nem biztositékai a boldog házasságnak. A modern házasság boldogságához a szellemi harmónia elengedhetetlenül szükséges.

Az okos, erélyes, eszes nő tipusát mutatja be Barrie mai darabjában, azonban, bár elismerjük, hogy kétségkivül üdvös volna, ha ily nők nagy számban léteznének, konstatálnunk kell, hogy Maggie Shand ma nem tipus, hanem kivétel, aminő ezer közül, ha egy akad. Amit Maggie véghez vitt, ahhoz bizony nem minden asszony ért, de nem is minden második. Ezt a tipust valónak el nem fogadhatjuk. Növeli a kétséget a cselekmény fantasztikussága, amelynek keretébe Barrie hőseit beállitja. A cselekmény azonkivül — és ez egyik főhibája — az érdekességet is nélkülözi.

Az Egyenlőség és a Vén Lányok szerzőjének ez a darabja határozottan esést mutat az előbbiekhez képest. Barrie vigjátéknak nevezi, de a humoros elemet benne egyedül *egy másodemeleti közbeszólás képviselte.* (Valami öblös hangu néző ugyanis unalmában lekiabált a szinpadra, óriási derültséget keltve a nézőtéren.) Egyebekben mélységes unalom ült a nézőtérre, melyet a szereplők semmivel sem igyekeztek mérsékelni.

A szereplők közül egyedül *Beregiről* (John Shand) és *Novák* Irénről (Maggie Shand) emlékezhetünk meg dicsérettel. Novák azonban nem jól tudta a szerepét. Az ideges és félénk kapkodás a sugó után egyáltalán nem válik egy különben is gyenge darab javára. *Polgár, Delly* és *Vas* kisebb szerepükben megállották helyüket, amit azonban *Follinuszné*-ról és *Zalay*-ról egyáltalán nem lehet elmondani.

A közönség a darabot abszolut hüvösen fogadta.

—

* **A hétfői gyermekszanatóriumi diszelőadás.** Arad figyelme arra a monstre diszelőadásra terelődik, melyet az aradi Nemzeti Szinház, *Szendrey* Mihály szinigazgató áldozatkészségéből *hétfőn, április hó 11-én este fél 8 órakor* tart az aradi Nemzeti Szinházban. Mint ismeretes, olyan müsorral fog közönségünk találkozni, amely méltó módon fogja felkelteni a gyermekszanatórium érdekében Arad közönségének figyelmét. Résztvesz a monstre diszelőadáson *Blaha* Lujza, a budapesti Nemzeti Szinház örökös tagja, akinek megjelenése az aradi szinpadon mindig ünnepe a müvészetnek, s a ki a „Nagymama“ palotás jelenetében fogja az ő páratlan nagy müvészetét bemutatni. *Foderné* Aranka és *Környey* Béla eljátszák a „Carmen“ két fő szerepét. Mindkettőnek müvészi nagyságát mindig meleg elismerésben részesitette a közönség. Escamilló szerepében is vendégkép fellép *Dalnoki* Viktor dr., Operánk kiváló baritonistája, akit Arad közönsége mindig lelkesedéssel ünnepelt. — *Szoyer* Ilonka, az Operaház bájos szubrett-primadonnája a „Bohémélet“ ből játsza el Mimi szerepét, mig partnere Rudolfó szerepében *Környey* Béla lesz. *Sándor* Erzsi a „Lucia“ őrülési jelenetében fogja az ő csillogó koloraturáját ragyogtatni, majd pedig a diszhangversenyen mindegyik vendég egy-egy népszerü énekszámmal vesz részt, *Márkus* Dezsőnek, az Operaház kiváló karnagyának vezénylete mellett. A diszelőadás jegyeit péntektől árusitja a szinházi pénztár és az előjegyzett jegyeket tovább a szinház fen nem tarthatja. A monstre est fővárosi vendégei tiszteletére a Fehér Keresztben banket lesz és arra jelentkezőket *Kovács* Vince kulturtanácsos, valamint *Szendrey* Mihály szinigazgató fogad el. A felemelt helyáru diszelőadásra 40 fillértől 50 koronáig válthatók a jegyek.

A létesitendő gyermekszanatórium javára adományokat és felülfizetéseket szivesen fogad a rendezőség. A rendes tag évi 5 korona dijat fizet 3 éven át, a pártoló tag egyszersmindenkorra 100 K-t, az alapitó tag pedig 1000 K-t fizet. Az ágyalapitó tag 10,000 K-val szerzi meg azt a jogot, hogy minden évben egy beteget ingyen helyezhessen el, valamelyik egyesületi szanatóriumban. Az alapitványok közvetlenül *Zichy* János gr. vall. és közokt. miniszternél jelenthetők be, Budapest, Vass-utca 10.; mindennemü felvilágositást az Országos Gyermekszanatórium Egyesület igazgatósága, Budapest, Dohány-u. 39. ad meg.

* **Zenebarátok figyelmébe.** Egy igen érdekes és diszes kiállitásu zenealbum jelent meg e napokban, mely tartalmazza a legujabb, legmodernebb kuplékat, operetteket, kabaré, tánc és szalondarabokat. A valóban fényesen kiállitott és diszkötésü, 60 darabot tartalmazó album számai zongorakisérettel, énekhangra vannak alkalmazva. Aradon Weisz Leó könyvkereskedésében kapható. Ára csak 4 kor. 20 fill. 6861.

* **Uránia szinház.** Komikus képekben rég nyujtott már annyit az Uránia szinház, mint mostani müsorával. Amit csak francia szellem kigondolni képes, az mind a legsikerültebb jelenetekben játszódik le előttünk. A közönséget valósággal felvillanyozza ezen képek minden egyes száma s a hangos kacagástól gyakran a zenét sem hallani. Méltán illeszkedik ezen kitünő milieube a müsor két dramai száma is és „Az utolsó percben“ cimü kép sokáig fog még mindenki emlékezetében maradni. — Az ökörítói szerencsétlenségről a helyszinen felvett kép szombaton kerül bemutatóra. Az alagi lóversenyen készült felvételt pedig, amely versenyen a kitünő urlovas, Czárán Zoltán oly szerencsétlenül bukott és amely szomoru incidens a véletlen folytán a képen tisztán van megörökitve, a jövő héten mutatja be az Uránia szinház igazgatósága. 241

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357
Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

Könyv a Halley-üstökösről.

*

„*Halley üstököse és földünk sorsa*“. Ezzel a cimmel rendkivül érdekes és vonzó füzetet irt Hoffmann Ottó. Nemcsak a hiressé vált, sőt rettegett üstökössel, égi kalandjaival ismertet meg bennünket a szerző, hanem megismertet egyáltalában mindazzal, ami reá vonatkozik. Rendkivül becses munka ez. A szerző a tudományos anyaget könnyedén, lebilincselő olvasmányként nyujtja, ugy, hogy a füzettől olyan nehezen esik megválnunk, mint egy érdekes regénytől. Közöljük belőle a következő érdekesebb részleteket:

*

Ami az üstökös láthatóságát illeti, bizonyosra vehető, hogy különösen májusban, a szabad szemmel is látható égitünemények sorába fog tartozni. Május 18 ika után az esti égbolton lesz látható és minthogy ekkor már nagy sebességgel távozik a naptól, igen könnyen lehet majd észlelni. Ha csóvája eléggé fejlődik, felejthetetlen remek látványt fog nyujtani. Lehet mondani, egyedülálló látványt is, mert mire Halley üstököse 75 év mulva ismét visszatér, már csak kevesen lesznek az élők sorában azok közül, akik mostanában e ritka égi tüneményben gyönyörködni fognak. Sőt mi több, még egyéb *meglepetést is okozhat ezuttal* Halley üstököse, olyat, amilyenben eddig még nem részesitett. Május 18 án ugyanis a nap és föld között fog keresztül haladni. Nálunk akkor éjszaka lesz, de Ausztráliában, Amerikában esetleg azt is megfigyelhetik, mint vonul el az üstökös a nap korongja előtt. Ritka és tudományos szempontból fölötte érdekes látvány, mert az üstökösök természetére vonatkozólag valószinüleg igen fontos észleleteket lehet majd tenni. Ugyanakkor, mivel az üstökösök csóvája a naptól rendszerint elfordul, nem lehetetlen az sem, hogy a föld az üstökös csóváján keresztül fog hatolni. Hogy ez az — mint később látni fogjuk — inkább érdekes, mint veszedelmes találkozás megtörténjen, ahhoz azonban két föltételnek a beteljesedése szükséges. Az egyik az, hogy az üstökös csóvája hosszabb legyen, mint 26 millió kilométer, ez t. i. az a távolság, mely minket az üstököstől elválaszt.

A másik feltétel, hogy a találkozás megtörténjék, az, hogy az üstökös tényleg megtegye azt az utat, melyet a számitás megjelölt. Mert könnyen közbejöhet valami előre nem látott és üstökösöknél könnyen megeshető akadály, melyet előre kiszámitani nem lehetett és amely eltéritheti Halley üstökösét a kiszámitott pályától. Ez az akadály a Vénusz bolygó. Mielőtt ugyanis Halley üstököse velünk találkoznék, előbb egy más égi szépségnek, a ragyogó esthajnalcsillagnak adott rendezvoust. Május 1-én az üstökös olyannyira közeledik a Vénuszhoz, hogy ez a bolygó, melynek vonzóereje csaknem akkora, mint a földé, könnyen okozhat zavart pályájában. És akkor egész másképfordulhat Halley üstökösének utja, a nap előtt való elvonulás nem lesz meg és a föld nem fog csóváján keresztülhatolni. Már ebből is látható, mily nagy oktalanság volt az ó- és ujvilág különböző hirlapjaitól, 1910. május 18-ikára vonatkozólag az üstökössel való „összeütközésről“ és a „világ végéről“ elmélkedni.

A modern idők gyermekét az üstökösfélelemnek egy egész uj módja szállta meg, melynek az elmult századok babonás félelméhez semmi köze sincsen. Pedig az igazi összeütközésnek esélyei valamely üstökössel igen kicsinyek.

Különben, ha egyszer igazán neki szaladnánk egy üstökösnek, igen valószinü, sőt bizonyos, hogy az összeütközés az üstökösben nagyobb kárt tenne, mint a földben. Az üstökösök ugyanis nincsenek szilárd anyagból, ugy mint a föld, a hold, vagy más égitestek. Két okunk van, amiből erre teljes biztonsággal lehet következtetnünk. Ha egy üstökös valamely állócsillagot elföd, a csillag keresztülcsillámlik az üstökös testén és fényéből mitsem veszit, ami lehetetlen volna, ha az üstökösök szilárd, azaz nem átlátszó anyagból állnának. Tudjuk továbbá azt is, hogy az üstökösök tömege elenyészően csekély, mert még sohasem volt rá eset, hogy valamely üstökös bármily közel került légyen is egy bolygóhoz — és erre volt már eset — ennek pályájában zavart okozott volna. Ellenkezőleg, minden egyes esetben az üstökös terelődött el utjáról.

Ha egy bolygó, teszem azt: a föld a Halley-üstökössel tényleg össze is ütköznék, ugy menne testén keresztül, mint egy ágyugolyó, amely a levegőt keresztülhasitja.

Az üstökössel magával való összeütközésről ez esetben nincsen szó, legfeljebb arról, hogy az üstökös csóvája éri esetleg a földet. Ilyenre már volt is egyszer eset, de az emberek azon az éjjelen mit sem tudtak felőle. Körülbelül 50 évvel ezelőtt, 1861. junius 30-án a föld keresztülment egy óriás üstökös csóváján. Az egész dologról csak egy angol csillagász vett tudomást, aki az egész esetről a következőket jegyezte fel megfigyelési naplójába: „Ma kora hajnalban rejtélyes sárgás szinü fény derengett a láthatáron. A kisérteties világitás csaknem az egész égboltot betöltötte és hasonlitott az északi fényhez, de bizonyos, hogy nem volt sarki fény."

Tyndall, a nagyhirü angol fizikus, volt, ugylátszik az első, aki azt állitotta, hogyha a föld egy üstökössel összeütközik, az üstökös anyaga annyira telitené mérges gázokkal a föld légkörét, hogy eltekintve az összeütközés veszedelmétől, a mérges gázok okvetetlenül megfojtanának embert és állatot egyaránt. Már volt szó róla, hogy az üstökösök tartalmaznak oly szénvegyületeket, cyangázokat, amelyek mérgesek, nem tehető fel azonban, hogy ezen gázokból olyan nagy mennyiség juthatna a levegőbe, hogy ennek vegyi összetételét észrevehetően megváltoztathatná. Sokkal közelfekvőbb az a feltevés, hogy ha az üstökös magvával történik az összeütközés, az esetleg lehulló nagyobb meteorkövek bizonyos kárt fognak okozni esetleg még emberéletben is. Erre már volt példa. Kinában 616-ban egy meteorkő tiz, kocsin utazó embert vert agyon. Szászországban 823-ban az „Annales Fuldenses" szerint 35 falu pusztult volna el ily módon. 1647-ben egy meteorkő egy hajóra esett, mely épen a nyilt tengeren volt és két embert sujtott agyon. 1654 ben Milanóban egy égből hulló kő egy ferencrendi szerzetest ölt meg. 1749 ben az Atlanti óceánon ismét hajóra zuhant egy meteorkő, melynek öt matróz esett áldozatul. 1790-ben Rochefortban, Franciaországban pusztult el egy ember meteorhullás következtében. Nagyobb szerencsétlenséget okozott 1810-ben julius havában egy nagy tüzes meteorkő, mely óriási robajjal pattant szét és öt faluban számos embert vert agyon. Megemlitendő még, hogy 1879-ben Kanzesban, Észak-Amerikában, egy meteorkő egy parasztot ölt meg. Mindezekből a példákból látható, hogy mily ritkák az ilyen esetek és hogy még az esetben is, ha nagyobb kövek hullanak is az égből, világvégéről nem lehet beszélni.

HIREK.

Püspöki konferencia.

Távirati tudósitás.

Arad, április 7.

Budapestről jelentik: *Vaszary* Kolos bibornok hercegprimás a katolikus püspöki kar tagjait ma délelőttre tanácskozásra hivta össze. A püspöki kar tagjai már jóval tiz óra előtt gyülekeztek a primási palotában, ahol *Kohl* Medárd dr. püspök fogadta őket. Pontban tiz órakor lépett a nagyterembe Vaszary Kolos bibornok, kit a püspöki kar tagjai mély hódolattal üdvözöltek. A hercegprimás rövid ima elmondása után megnyitotta a konferenciát, üdvözölte az egyháznagyokat, előadta az ülés tárgyát és a jegyzőkönyv vezetésére *Fischer-Colbrie* Ágost kassai püspököt kérte fel. A konferencián megjelentek: *Várossy* Gyula kalocsai érsek, *Balázs* Lajos rozsnyói, *Csáky* Károly gróf váci, *Csernoch* János csanádi, *Fischer-Colbrie* Ágost kassai, *Majláth* Gusztáv gróf erdélyi római katolikus püspökök, *Hajdu* Tibor dr. pannonhalmi főapát és *Firczák* Gyula munkácsi görög katolikus püspök, mig a többi egyházfő részint betegség, részint más elfoglaltság miatt táviratban, vagy levélben mentette ki magát.

Az ülésről a következő jelentést teszik közzé:

Vaszary Kolos bibornok-hercegprimás megnyitván a konferenciát, üdvözölte a püspöki kar tagjait. Ezután *Fischerl-Colbrie* Ágost jegyző felolvasta X. *Pius* pápa köszönő levelét arra a hódoló feliratra, melyet a magyar püspöki kar a pápához, 25 éves püspöki jubileuma alkalmából intézett. Felolvasták ezután Zichy Nándor gróf levelét, melyben hálás köszönetét fejezte ki a püspöki karnak azért az üdvözletért, melyet 80 ik születésnapja alkalmából hozzá juttatott. A hercegprimás bejelentette, hogy az idén Salzburgban nemzetközi kongresszus lesz és felszólitotta a püspöki kar tagjait, hogy azon lehetőleg vegyenek részt.

Ezután a kongruával kapcsolatos *középiskolai hittanárok fizetésrendezésének* ügyét tárgyalták. Végül egyes *párbér kérdések* és különféle jelentések következtek, amelyeknek tudomásvétele után a püspöki konferencia déli egy óra után ért véget.

— **Időjárás.** A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 8-án az időjárás: hüvösebb, sok helyütt csapadék.

— **Meghivó** Az aradi nemzeti munkapártnak *e hó 8-án, pénteken délután hat órakor, a városligeti vendéglőben,* amely tudvalévőleg a negyedik kerületben van, tartandó előértekezletére tisztelettel meghivja a párthiveket az *elnökség.*

— **Az Osztrák-Magyar Bank ülése.** A Magyar Távirati Iroda jelenti Bécsből: Az Osztrák-Magyar Bank főtanácsa mai ülésének elején *Popovics* dr. v. b. t. t. bankkormányzó a legszivélyesebben üdvözölte *Wimmer* Ferdinánd dr. osztályfőnök, ujonnan kinevezett cs. kir. kormánybiztost és a február 3-iki közgyülésen megválasztott *Hatvany-Deutsch* Béla báró uj főtanácsost. Ezután *Pranger* udvari tanácsos, vezérfőtitkár terjedelmes üzleti jelentést terjesztett elő, amelyet a főtanácsos tudomásul vett anélkül, hogy a kamatláb kérdésének megvitatásába bocsátkozott volna. A folyó ügyek körébe tartozó tárgyak elintézése során a többi között elhatározták, hogy Nyiregyházán, ahol az ottani bankmellékhelynek bankfiókká való átváltoztatását vették tervbe, külön banképületet épitenek.

— **Roosevelt ünneplése Rómában.** *Rómából* táviratozzák: Tegnap délután a városi képviselő-testület Roosevelt tiszteletére tudományos előadásokat rendezett a Capitoliumon. Este a polgármester ebédet adott, amelyen *Luzzatti* miniszterelnök is részt vett. A polgármester Rooseveltet tósztban ünnepelte, mire Roosevelt Olaszországra mondott pohárköszöntőt. Roosevelt és neje este Spizzába utaztak. A bucsuzásnál megjelentek a királyi udvari szertartásmester, a külügyminisztérium képviselője, az amerikai nagykövet és számos olasz és amerikai előkelőség.

— **Munkás üdülőhely Aradon.** Az országos munkás betegsegélyző és baleset biztosito pénztár budapesti igazgatósága rendkivül humánus terv részére akarja megnyerni Aradváros közönségét. Hosszabb beadványnyal fordul a törvényhatósághoz, melyben felhivja a város közönségét arra, hogy legyen segitségére egyik legsürgősebb feladatának megoldásában. Magyarország nagyobb ipari központjaiban *üdülő házakat* akar a pénztár létesiteni ipari munkások és kereskedelmi alkalmazottak részére és ehhez a várostól ingyen telket, továbbá épitő anyagot kér. A tanács a feltétlenül pártolandó nemes cél támogatására javaslatot fog tenni a közgyülésnek és azt ajánlja, hogy a régi temető helyén, a gyermekmenhely közelében adjon a törvényhatóság területet. Ez a terület néhány éven belül park lesz és igen alkalmas üdülőház részére. Épitő anyaggal a város nem rendelkezik, de a Weitzer hagyatékból lesz mód pénzsegélyt nyujtani.

— **Gróf Zichy Aladárné temetése.** Gróf Zichy Aladárné született Hunyady Henriette grófné holttestét Bársony tanár klinikájáról tegnap este átszállitották a Scitovszky-tér 2. szám alatt levő Zichy-palotába. A földszinti tágas szalonban diszes ravatalt állitottak fel, melyen délszaki növények és rengeteg gyertya között antik alpacca szarkofágban pihen a holttest. A koporsóra férjének és két leányának hatalmas fehér koszoruján kivül a Zichy, Hunyady, Andrássy, Karácsonyi, Wenckheim, Cziráky és Apponyi grófi családok tettek le koszorukat s már eddig is egész virágerdő boritja a halottas szobát. A mélyen sujtott családhoz mindenfelől rengeteg részvéttávirat érkezett. Az elsők között, akik részvétüknek adtak kifejezést, volt a király, aki kabinetirodája utján még tegnap tudatta mélyen érzett részvétét Zichy Aladár gróffal. Táviratot küldött Aerenthal gróf külügyminiszter, az osztrák kultuszminiszter és az osztrák főuri világ számos tagja. A temetés ma délután négy órakor volt. Az egyházi szertartást Majláth Gusztáv gróf erdélyi püspök végezte, kinek Krizsán Mihály józsefvárosi apát-plébános és a józsefvárosi papság segédkezett. Az egyházi szertartás után kivitték a holttestet a déli vasutra, ahonnan Vajtára szállitották. Itt holnap, pénteken délután 4 órakor megy végbe a temetés. A megboldogultat az ottani családi sirboltban helyezik örök nyugalomra.

— **Jászi Oszkár Aradon.** Jászi Oszkár, a „Huszadik Század" szerkesztője e hó 9. és 10-én délután 6 órakor a Központi szálloda nagytermében kezdi meg sorozatos szociológiai előadásait a Társadalomtudományi Társaság aradi fiókja tagjai és meghivott, valamint a tagok által bevezetett vendégek részére.

— **Az állami anyakönyv főfelügyelősége** vizsgálatot tartott az aradi anyakönyvi hivatalban és mert az adatokat nem elég idejekorán küldik be a központi statisztikai hivatalhoz a fegyelmi eljárás meginditását kérte. A közigazgatási bizottság megindittatja az eljárást.

— **Az ökörítói botrány.** Mai lapunkban irtunk arról, hogy az ökörítói katasztrófa miatt egy hirlapiró vádakat emelt a szatmármegyei közigazgatás vezetői ellen. Azt állitotta, hogy nem gondoskodtak elég orvosról és sok beteg emiatt pusztult el. Erre vonatkozólag ma a kormány félhivatalos könyomatosa ezt jelenti:

Az *ökörítói* katasztrófával kapcsolatos hatósági intézkedésekről szóló közleményekre vonatkozólag Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök mint belügyminiszter tegnap kijelentette, hogy ha az egyes közigazgatási tisztviselők eljárására vonatkozó vádak a hivatalos eljárás során beigazolódnak, szigoru megterlást fognak maguk után vonni. Egy távirati jelentésre a miniszterelnök mint belügyminiszter már hétfőn intézkedett, hogy ápolók a kért számban küldessenek ki és ujra kiküldte a helyszinére *Kerekes* Pál közegészségügyi felügyelőt, aki már közvetlenül a katasztrófa után is járt ott, ma pedig ugyancsak a belügyminiszterium közegészségügyi osztályából *Kampis* János osztálytanácsost küldte ki Szatmárvármegyébe azzal az utasitással, hogy a már ott levő közegészségügyi felügyelővel együtt folytasson minden részletre kiterjedő vizsgálatot abban a tekintetben, hogy a sebesültek ápolása körül eddig miféle intézkedések történtek és hogy miféle további intézkedések szükségesek. Kampis osztálytanácsos minden részletre kiterjedő vizsgálat tárgyává teszi ezenkivül az ottani közigazgatási hatóságoknak a katasztrófával kapcsolatos eljárását minden vonatkozásban és meg fogja vizsgálni a segélyakció szükségének mérvét és módját is. A belügyminiszter kiküldöttei mindaddig a helyszinen maradnak, amig ott a katasztrófa következményeivel kapcsolatban intézkedések ellenőrzésének szüksége forog fenn.

Bécsből jelentik: Az Osztrák-Magyar Bank főtanácsa mai ülésén 5000 koronát szavazott meg az ökörítói árváknak.

Frigyes királyi herceg és neje *Izabella* hercegasszony az ökörítói katasztrófa alkalmából *Khuen Héderváry* miniszterelnöknek részvétét fejezte ki és *200 koronát* küldött az árván maradtak felsegitésére.

Budapesti tudósitónk jelenti: *Karácsonyi* Jenő gróf, a budapesti mentő-egyesület elnöke értesült arról, hogy az ökörítói betegek teljesen elhanyagoltan fekszenek házaikban, ennélfogva ujból táviratozott az alispánnak, nincsen-e orvosi segélyre szükség. Az alispán igenlőleg válaszolt. Erre Karácsonyi gróf intézkedésére ma este 3 orvos s öt ápoló indult el Ökörítóra, ahová öt láda kötőszert vittek magukkal.

— **A drauci dráma.** A mai számunkban irtunk arról a kettős öngyilkosságról, amely Draucon történt. A dráma egyik szereplője, Vikol Vilmos tudvalevőleg azonnal meghalt. Miután az öngyilkosság kétségtelenül meg volt állapitható, Vikol holttestét fel sem boncolták s az ügyészség a temetési engedélyt megadta. — *Wolf* Béláné állapota ma javult. A szép asszony még nincs ugyan tul a veszélyen, de kezelő orvosai: *Werner* Miklós dr. és *Uray* Miklós dr. ma sikeresen eltávolitották testéből a revolvergolyót, melyet a gerincoszlop mellett, a kötszövet alatt találtak meg. Az orvosok kijelentették, ha csak valami komplikáció nem következik be, a fiatal urnő életben marad. A Wolf-család iránt a részvét ma is általánosan megnyilvánult.

Megkérdeztük *Werner* dr. kezelő orvostól, hogy ma a fiatal urinő megmagyarázta-e végzetes elhatározásukat?

— Ma se mondott többet — felelte Werner dr. — mint amennyit tegnap s amit ma már az *Aradi Közlöny* megirt.

— **A Boros Beni szoborbizottság** folyó hó 8-án, pénteken délután 6 órakor az Aradvárosi Társaskör helyiségében (Sárossy-utca 1. sz.) ülést tart.

— **Halálozás.** Id. Teszelszky Antal rövid szenvedés után, életének 76-ik és boldog házasságának 49-ik évében április hó 5-én jobblétre szenderült. A halottat e hó 7 én d. u. 3 órakor temették Nagybicsocsén a róm. kath. temetőbe.

— **Az elrejtett pénz.** Temesvárról jelentik: Temesvárott, anagyban folyó csatornázás imunkálatok miatt utcákhosszat felhányják a földet. A Belvárosban ma délelőtt az ásatást végző napszámosok érdekes leletre bukkantak. Az Erzsébet-utcában számos ágyugolyót és sok bombadarabot ástak ki a földből, jeléül annak, hogy az a rész valaha csata szintere volt. A városi közkórház előtt még érdekesebb leletre bukkantak. Az egyik munkás ásója egy agyagfazékot hámozott ki a földből, amely *fazék tele volt több száz, erősen oxidált régi pénzdarabbal.* Körülbelül két méter mélységből került elő a fazék, amelynek tartalma igen fontos becsértékkel birhat. A pénzdarabok egy részén a magyar korona látható, másik részük a Szűz Máriát ábrázolja, karján a Megváltóval és e felirással: Patrona Hungariae 1518. A leletet átadták Berkeszi István dr., a Muzeum-Társulat főtitkárának.

— **Pályázat gyermekorvosi állásra.** *Benedikt* Hugó dr. lemondott az aradi gyermekkórháznál viselt segédorvosi állásáról. A polgármester ma kiirta a pályázatot, mely április 25-én jár le.

— **Lutvák panaszkodik.** *Lutvák* Izsák aradi kereskedő feljelentette *Bedő* Árpád dr. kihágási birót *Varjassy* Lajos polgármesternél. A polgármester elutasitotta a felebbezést és meg sem inditotta a fegyelmi eljárást. Felebbezés folytán ma a közigazgatási bizottság is foglalkozott az ügygyel és hozzájárult a polgármester intézkedéséhez.

— **Megmérgezett szinész.** Különös és némileg titokzatos eset történt Saly Károllyal, a miskolci szinház egyik kardalosával. Saly Károly ideges, beteges ember, aki különös viselkedésével az utóbbi időben furcsa feltünést keltett társaságában. Szombat este is panaszkodott fejfájásról és előadás után rögtön bazament, ahol nagymennyiségü brómot vagy kodeint vett be, sokkal többet, mint amennyit gyógykezelésre használni szokás. Ilyenformán kelti Saly azt a gyanut, hogy szándékosan vett be olyan mennyiségü mérget, mely veszélyes. El is szédült tőle és a földre rogyott. Este 10 órakor ment hozzá az orvos, aki merevgörcsöt konstatált; morfium injekciót adtak neki és az Erzsébet-korházba szállitották a szerencsétlen szinészt, akinek állapotta sulyos.

— **Rövid hirek.** Paszka Ignác kézdiorosztalusi jómódu földesgazda három éves leányát sógorának, Benke Józsefnek 8 eves fia revolverből agyon lőtte. A szülők a szomszéd faluban egy lakodalomban voltak és ezalatt a gyermeket a 8 éves fiu gondjaira bizták. A fiu elővette a leányka apjának revolverét és a leánykának mutogatván, játszadozott vele. A revolver csövét a kisleány szájába illesztette, az elsült s a kislány szörnyethalt. — Bartos Endre és Bartos Péter kézdiesztelneki fiatalemberek egy leány miatt összevesztek és Bartos Péter az éj sötétjében lesből vetélytársát leszurta. Bartos Endre elvérzett. — Soltról jelentik: Vasárnap délután a legforgalmasabb utcában történt Solton, hogy Neményi Jenő fiatal gyógyszerész-gyakornok Kövy László ref. lelkész után iramodott és a közönség ámulatára ismételt pofonokat adott a lelkésznek. Mondják, hogy a feltünést keltő pofozkodásnak voltak előzményei, amelyekről különféle verziók szólnak. — Ma nyitották meg Budapesten a tavaszi vásárt. Hieronymi kereskedelmi miniszter beszédet mondott a hazai kereskedelemről. — Egyik budapesti lap jelenti, hogy az igazságügyminiszter el fogja rendelni a biráknak, ügyészeknek és ügyvédeknek a tárgyalások alkalmával a *talár* viselését.

— **Öngyilkos diák.** Békéscsabáról jelentik: *Bohus* Pál, aki harmadik osztályu tanulója volt a békéscsabai áll. polgári iskolának, kedden este 8 órakor sógorának erzsébethelyi lakása előtt főbe lőtte magát és azonnal meghalt. Hozzátartozói és ismerősei következőképen adják elő az öngyilkosság valószinü okát: A szegény Bohus Pali mintegy 10 nappal ezelőtt flaubert-puskájával a körgátra ment madarászni. Szórakozása közben véletlenül meglőtte egy Lepény nevü gazda kutyáját, amelyen csak jelentéktelen sérülést ejtett. Az érzékeny lelkü fiu megijedt, a mikor a kutya gazdája dühösen rákiáltott:

— Megállj csak! Ezért a törvény elé kerülsz, tömlöcbe is jutsz.

És megkérdezte a szepegő fiu nevét. Bohus Palinak ettől fogva nem volt nyugodalma. Pajtásai is folyton ijesztgették. Mindig azt várta, mikor jönnek érte a rendőrök vagy a csendőrök. Ez a félelem lassankint egészen feldulta idegrendszerét. Kedden délután tehát édesapjától 10 koronát elcsent s azonnal revolvert, meg golyókat vásárolt rajta. Este azután Erzsébethelyen elkövette végzetes tettét.

— **Uri hölgyközönség szives figyelmét** felhivjuk a Kelemen-féle legideálisabb *Mágnás*-crém, szappan, puder és kézfinomitóra, mely Kelemen gyógyszerésznél Berzova, továbbá Aradon Vojtek és Weisz uraknál kaphatók. 271

— **Értesités.** A gyászoló közönség szives figyelmébe ajánlok legmodernebb typusban siremlékeket, melyeket személyesen készitek és a legnagyobb gyárosoktól szerzek be s azokat raktáron tartom dusan felszerelt nagy választékban. Tervezéseket müvészies kivitelben és költségvetést dijtalanul készitek el. Legelőnyösebb beszerzési forrás. Minden munkámért és anyagért szavatolok. Vidékre is készséggel azonnal szállitok. Tisztelettel Menrath József, József főherceg ut 11. (Evangelikus templommal szemben.) 1469

— **Francia likőrök legbiztosabb készitésére, — házilag — a likőr aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál.** 279

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) **Az aradi alkoholellenes „Kitartás" páholy pályadijai.** Az alkoholellenes *„Kitartás"* páholy agitációját minél szélesebb körre óhajtván kiterjeszteni, minden igyekezetével oda hat, hogy az ifjuság figyelmét az alkohol kérdéssel való behatóbb foglalkozásra felhivja. Ezért a páholy legutóbb tartott ülésén elhatározta, hogy szerény anyagi erejéhez képest 4 helybeli tanintézetben egy-egy 10 koronás arany pályadijat tüz ki önálló tanulmány készitésére. A kidolgozandó kérdések a következők: 1. *A főreáliskolában*: Az alkohol hatása az emberi szervezetre. — 2. *A főgimnáziumban*: Az erkölcs és az alkohol. — 3. *A tanitóképző intézetben*: Az ifjuság nevelése a szeszes italoktól való teljes tartózkodásra s az alkoholellenes küzdelemre. — 4. *A felsőkereskedelmi iskolában*: Minő változásokat idézne elő az államháztartásban az alkoholnak az élvezeti cikkek köréből az ipari célokra való elvonása. — A pályázat határideje 1911. január hó elseje. Az esetleg felhasználandó segédmunkák cime a pályázatban feltüntendők. A biráló bizottság, — mely az illető intézet 1 tanárából s 2 páholytagból áll — jogosult silány eredmény esetében a dijat ki nem adni s uj pályázati határidőt kitüzni, vagy pedig a legjobbnak talált dolgozat tulajdonosát a jeligés levél felbontása után — szükség esetén — bizonyos kiegészitések eszközlésére is utasitani. A pályanyertes mü a páholy tulajdonát képezi s azt a páholy jogosult mint saját tulajdonát ki is nyomatni.

(*) **A II. kerületi fillér asztaltársaság** folyó hó 10-én délután 4 órakor rendkivüli választmányi ülést tart. A fontos ügyekre való tekintettel kéretnek a választmányi tag urak: teljes számban megjelenni szivesked jenek. Az elnökség.

VIDÁMSÁGOK.

✸

(A drága lakás.) Nemcsak Budapesten, a vidéken is egyforma a háziur: vagyis stáigerol valamennyi. Amiat azt az alábbi kis eset is bizonyitja.

Egy családos hivatalnok lakást nézett és az egyik teljesen megfelelő lett volna, csak még az árral kellett volna rendbe jönni. Megkérdezte a háziurat:

— Hogy ez a lakás?

— Nyolcszáz forint.

A hivatalnok majd elájult erre a szörnyü árra, de aztán hamar fölocsudott és nyugodtan kérdezte:

— Hm. Aztán van *istálló is* ehhez a lakáshoz?

— Nincs. De minek önnek az istálló?

— Nekem nem kell, de *annak a marhának* kell, aki ezért a lakásért megad nyolcszáz forintot!

*

(Az üvegszemü jelölt.) Hogy mi mindenre kell egy jelöltnek vigyázni, arra elég eklatáns példa F. S. esete, aki monokliját még a választási köruton se tette le. (Épen ezért bukott meg.) Hivatalos jelölt lévén, az egész szolgabirói apparátus akcióba lépett mellette. Egyik fókortest kellett volna megnyerni, aki ugy vezette a községet, mint a nyájat. Mikor hiába volt minden beszéd, igéret, kapacitálás, végre a főszolgabiró boszankodva kérdezte tőle:

— Hát miért haragszik maga arra a derék emberre?

— Mán uram, nem láthatja az jó szemmel az ország sorsát, akinek még a szeme is üvegbül van.

*

(A község pénze.) Egy aradmegyei község birájához beállitott egy biztositási ügynök. Arra akarta rávenni a birót, hogy biztosittassa a község pénzét betörés ellen. De a biró sehogy sem akart kötélnek állani. Egyre azt hajtogatta:

— Azért vettük a Wertheim-kasszát, hogy be ne törhessenek.

— Nem ér az semmit! A betörők a vaskaszszót is kifurják!

— Azt ugyan nem teszik! Éjjel-nappal két bakter vigyáz a községházán.

— Óh, az őröket elaltathatják, vagy leszurhatják. Sokszor történt már ilyesmi.

A biró ravaszul pislantott és sugva mondta:

— Hiszen akkor sincs nagy veszedelem, mert a pénzt itt hordom a lajbim bélésében.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **A Polónyi—Lengyel pör.** Fővárosi tudósitónk jelenti: A Polónyi—Lengyel pör ma megint foglalkoztatta a vádtanácsot. A Kuria ugyanis annak idején megállapitotta az ujabb per bizonyitási anyagát, de *Lengyel* Zoltán ujabb esetekre is kérte a bizonyitás engedélyezését. *Szlavek* vizsgálóbiró Lengyel kérését *elutasitotta.* Lengyel erre a vádtanácshoz felebbezett, amely azonban mai ülésén a vizsgálóbiró határozatát *megerősitette.*

§ **Agyonvert gazdálkodó.** A mondorlaki „Csokeládé"-koresmában ez év január 2-án véres gyilkosság történt. Mócz Pásku ottani gazdálkodó egyedül borozott a koresmában. Nemsokára bejöttek Kocsubán János, majd Rank Demeter és Anti Pásku, mindannyian mondorlaki lakosok. Alig léptek be, Kocsubán János a feléjük hattal ülő Mócz Pásku fejére sujtott botjával olyan erővel, hegy az eszméletlenül elvágódott. Kocsubán ekkor másik két társával kituszkolta a koresmából az alélt embert és kint az utcán addig ütlegelték, mig élet volt benne. Szándékos emberölés büntettével vádolva állottak ma az aradi királyi törvényszék, mint esküdtbiróság előtt. A vádlottak a nyomozás során azt vallották, hogy csak tehetetlenné akarták tenni Mócz Páskut, mert az, amikor ők beléptek a koresmába, haragosan nézett feléjük és zsebében valamit — azt gondolták pisztolyt — keresett. Később azt vallották, boszuból ölték meg Móczot.

A biróság, a kihallgatandó tanuk nagy száma miatt a tárgyalást ma nem fejezte be, s a folytatását holnapra halasztotta.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

= **Az aradi és aradmegyei kereskedők figyelmébe.** *Az aradi kereskedelmi testület* és az *Omke aradi kerülete* figyelmezteti azon aradmegyei és aradi kereskedőket, a kik az 1909. évi időszakos mértékhitelesités sorrendjébe estek, de mértékeiket be nem mutatták, vagy a kik a hitelesitésben részt vettek, de hibásnak talált és kijavitott mértékeiket ujra be nem mutatták, vagy a kik végül a hibásnak talált mértékek helyett ujakat vettek, de ezt a nyugta beküldésével a mértékhitelesitő hivatalnak be nem jelentették, hogy mindenik esetben ezt a *legsürgősebben pótolják*, mert a mértékhitelesitő hivatal *e hó 15 én tul* az illetőket a *kihágási eljárás megindítása céljából* az illetékes hatóságnak bejelenti. Az 1909. évi időszakos hitelesités sorrendjébe föl voltak véve: az *aradi, eleki, borosjenői, kisjenői és pécskai* járások, továbbá Arad városának a II., III., IV., V. és VIII. rendőri kerületében lakó mérlegtulajdonosok.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósitás.

Budapest, április 7.

Készáru: Kinálat, vételkedv kielégitő, 15 ezer mm. 10 fillérrel olcsóbb. Amerika 1-el olcsóbb.

Az árak 50 kilónként számitva:

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Tengeri 1910. májusra	5 98 – 5 99	6 00 – 6.01
Buza 1910. áprilisra	13.18 – 13 19	13.35 – 13 36
Zab 1910. áprilisra	8.46 – 8.47	8 50 – 8.51
Rozs 1910. áprilisra	7.12 – 7.13	7.20 – 7.21
Buza 1910. októberre	10 91 – 10 92	10 98 – 10.99
Buza 1910. májusra	13.08 – 13.09	13.16 – 13.17
Rozs 1910. októberre	8.32 – 8.33	8.36 – 8 37

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelrészvény	670 —
Magyar hitelrészvény	811.—
Városi villamos vasuti részvény ...	350.—
Közuti vasut — — ... ... — —	710 —

Felelős szerkesztő:
BOLGÁR LAJOS.

NEMZETI SZINHÁZ.

Péntek, 1910. évi április hó 8-án:

C) bérlet. C) bérlet.

Amihez minden asszony ért.

Vigjáték 4 felvonásban. Irta: Barrie J. M. Forditotta: Salgó Ernő.

SZEMÉLYEK:

John Schand	Beregi S.	Maggie, leánya	Novák Irén.
Alick Wylie	Polgár S.	Venables	Várnay Jenő.
David, fia	Delly Lajos.	De la Briere	Follinusné E.
James, fia	Vass Jenő.	Lady Sybil	Zalay Margit.

Kezdete este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZINHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1910. április 8 án, péntek:

1. A bizalmatlan anyós. Nevettető. — 2. Madame Langlais. Dráma. — 3. Ifjuság — bolondság. Kacagtató. — 4. Az elkeseredett öngyilkos. Komikus. — 5. Vasutépités Canadában. Természet után. — 6. Jelenet a ruhás szekrényben. Kacagtató. — 7. Pali, az alkoholellenes. Komikus. — 8. Az utolsó percben. Dráma.

Előadások délután 6 órától kezdve.

Helyárak: I-ső hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 6 0fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fillér.

NYILTTÉR.

Dr. Villányi Izidor

járási orvos, lakik

Arad, Boros Béni-tér 7.

I. emelet. 1631

Rendel: d. u. 2—4-ig.

Tégla kapható

alulirottnál, valamint ujonnan épitendő ::

házra kölcsön is.

Parcellázásokat elfogadok.

Kirle Antal

téglagyáros 1633

Flórián-utca 6|b. szám, 5. ajtó.

Van szerencsém igen tisztelt vevőimet és a nagyközönséget értesiteni, hogy

czipész-üzletemet

műhelyemmel együtt

Boros Béni-tér 9. sz. alá helyeztem át,

hol raktáron tartok saját készitményü mindennemü női- és férficipőket legjutányosabb árak mellett.

Mérték utáni rendeléseket izléses kivitelben pontosan elkészitek ugyszintén javitásokat is.

További szives pártfogást kér, kitünő tisztelettel

Czernóczky Imre,

uri és női cipész. 561

Legjobb és legolcsóbb forrás.

Kizárólagos

kávé 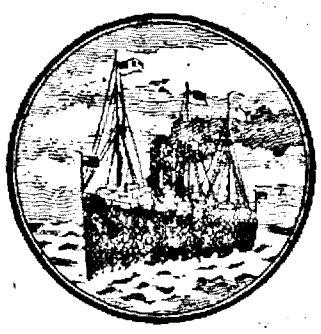 tea és rum

üzlet.

ATLANTIKA KÁVÉ és TEA BEHOZATAL

Villanyüzemü kávépörkölön (legujabb rendszer)
minden órában friss pörkölés. 951

ARAD, Andrássy-tér 20., sz. szemben a megyeházzal.

Szétküldés házhoz és vidékre.

Városi és megyei telefon 609. sz.

Szakszerü, példátlan tiszta kezelés.

159—1910. g. sz.

Versenytárgyalási hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke az Aulich Lajos és Lipót, Kossuth, Dessewffy és Nagy Sándor utcákban létesitendő Schone rendszerü csatornák készitése iránt f. évi április hó 18-án d. e. 10 órakor versenytárgyalást tart a 2639,2640—136/1910. sz. közgyülési határozat alapján az aradi városháza földszinti tanácstermébe.

1. A versenytárgyaláson minden hazai iparos részt vehet, ki ipara gyakorlására engedélylyel bir. Azon pályázók, kik a szóban levő munkálat teljesitésére hatósági engedélylyel nem birnak, kötelesek ajánlatukban ily képesitéssel biró megbizottat megnevezni és képesitését okmányilag igazolni. Azon ajánlattevők, kik Arad sz. kir. város közönségével üzleti összeköttetésben nem állottak, tartoznak megbizhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonyitványával igazolni, melyhez vállalatuk telepe tartozik.

2. Az ajánlatok pecséttel lezárt boritékban egy koronás bélyeggel ellátva a fenti nap d. e. 10 óráig nyujtandók be. Az elkésett vagy szabálytalan ajánlatokat nem vesszük figyelembe.

3. Az ajánlatok a városi mérnöki hivatalban 1 koronáért kaphatók, miután az egységárak és végösszegek pontos beirása és a végeredmények számokkal és szavakkal való pontos feltüntetésével adandók be.

4. Az ajánlathoz 5% bánompénznek a városi pénztárban való letételét igazoló nyugta csatolandó.

5. A munkálathoz kizárólag hazai anyag használható és honi munkások alkalmazhatók. Ez irányban vállalkozó a városi mérnöki hivatal közegei ellenőrzésének veti magát alá.

6. A munkát elnyerő vállalkozó tartozik az 5% bánatpénzt 10% biztositékra kiegészíteni.

7. Fenntartjuk azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül az ajánlott árakra tekintet nélkül, szabadon válasszunk.

8. Ajánlattevők ajánlataikkal a végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

9. Ha vállalkozó a munka feltételeknek részben, vagy egészben eleget nem tenne: jogunk van őt a vállalattól minden további beavatkozás nélkül elmozditani és a munkát kárára és veszélyére másnak kiadni.

10. Amennyiben többen együttesen tesznek ajánlatot: már az ajánlatban megnevezendő azon egyén, a ki a munkálatokat vezetni fogja a társai nevében s a kit felhatalmaznak, hogy a munkálatokra vonatkozó rendeleteket és utasitásokat átvegye s a folyósitott járandóságokat felveheti. Nyilatkozat teendő arra is, hogy az ajánlat tekintetében az ajánlattevők egyetemlegesen felelősek.

11. Az ajánlatban világosan és határozottan kiteendő, hogy ajánlattevő a feltételeket ismeri és elfogadja.

12. A versenytárgyalás a fenntjelölt napon és időpontban az ajánlatok felbontásával veszi kezdetét. Az ajánlatok felbontásánál az ajánlattevők vagy azok igazolt képviselői jelen lehetnek

13. Az ajánlatok felett Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága dönt.

14. Táviratilag beadott ajánlatokat figyelembe nem vesszük, nemkülönben pótajánlatokat.

Arad, 1910. március hó 21-én.

A gazdasági szék.

Parmetczé javitások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott

Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségü gummi csövek legolcsóbb gyári árakon.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztátlanságok azonnal továbbittatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéséért 8 évi jótállás, ingyen javitás

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Községeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros viz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéséért 8 évi jótállás (ingyen javitás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségü belül gummirozott kendercsövek a legolcsóbb árban.

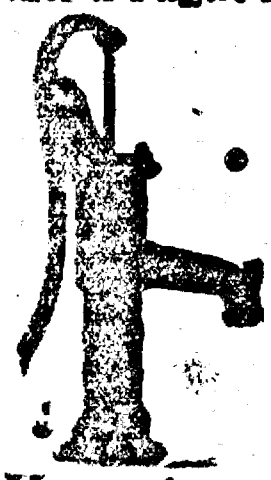

Kutak

a hozzávaló

csövekkel

olcsóbbak és jobbak, mint bármely belvagy külföldi gyárban.

Hönig Ottó

m. kir. szabadalmazott tűzi fecskendő- és szivattyu készitő.

Arad, Rákóczi-utcza 27. sz.

1030—1910.

Hirdetmény.

Felhivjuk gazdasági cselédet tartó munkaadókat, hogy az összeirás befejezte után szolgálatba fogadott uj cselédeket a szolgálatba lépés napjától számitott 15 nap alatt a cselédkönyv bemutatása mellett a városi adóhivatalnál annál is inkább bejelentsék, mert baleset esetén csak oly segédek után tarthatnak igényt a munkaadók a 8. §-ban biztositott segélyre, a kik szabályszerüen bejelentvén, a vonatkozó lajstromban előfordulnak

Miről az érdekelt munkaadókat azzal értesitjük, hogy minden egyes gazdasági cseléd után évenként előre fizetendő 120 filléres hozzájárulási dijat a városi pénztárnál haladéktalanul befizessék, mert a segélypénztár csak akkor köteles a munkaadónak e cimen felszámitható költségeket megtériteni, ha az a cseléd, kit baleset ért, az összeirási lajstromban felvétetett s utána a dij esedékességekor, vagy a baleset előtt legalább 30 nappal tényleg befizetve lett.

Arad, 1910. január hó 21.

A városi tanács.

4978—1910. kh.

Hirdetmény.

Kenderessy László aradi lakos Kápolna-u. 16. sz. a. telkén famegmunkáló gépek felállitására telepengedély iránt folyamodván az 1884. évi XVII. t.-c. 27. §-a értelmében a telephelyszin tárgyalására határidőül folyó évi április hó 12 ik napjának d. e. 11 órájára kitüzetik.

Arad, 1910. évi március hó 21.

1638 **Sarlot,** főkapitány.

5541—1910. kh. sz.

Hirdetmény.

Az évenként nyári mezei munkára elszegődő munkások egy része trachomával fertőzött vidékről való, s ezen trachomás munkások az uradalmakban és egyéb földbirtokokon nem részesülnek kellő gyógykezelésben és ezáltal a többi munkásokat is megfertőzik.

Ennélfogva a magyar királyi belügyminiszterium 29500—1910. sz. körrendelete alapján felhivom a törvényhatóság területén levő uradalmak, földbirtokok tulajdononosait és egyéb munkaadókat, akik a nyári mezei munkák végzésére nem helybeli munkásokat szerződtetnek, hogy ezen munkások megérkezését mindenkor haladéktalanul jelentsék be, hogy azok között lévő trachoma betegek megfelelő gyógyitásáról gondoskodhassak, mert ellenesetben a mulasztót szigoru pénzbirsággal, behajthatatlanság esetén megfelelő elzárással fogom büntetni.

Arad, 1910. évi április hó 2-án.

Sarlot, főkapitány.

Könyvkötészetünkben egy ügyes fiu tanulónak

8 korona kezdőfizetéssel

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Akinek

ismeretség hiján

házastársra, nevelőre, üzletvezetőre, könyvelőre, segédre, ispánra, gazdatisztre, kulcsárra, vinczellérre, kertészre, kulcsárra, gazdasszonyra, szakácsnőre, szobaleányra, házi- vagy irodaszolgára pénzbeszedőre, házmesterre, stb.-re van szüksége,

Aki

bérbeadni kivan

birtoket, házat, vadászterületet, kocsit, lovat, halászatot, telket,

Aki

mindezeket vétel vagy bérbevétel czéljából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kivan: legbiztosabban ér czélt, ha az

„ARADI KÖZLÖNY"

kis hirdetési

rovatát használja.

Jóforgalmu

füszerüzlet és vendéglő tekepályával jutányos áron eladó. Cim a kiadóban. 1641

Mosó és fényvasaló intézetben

ügyes tanulóleány felvétetik. Arad, Bocskay-tér 3. Zsidó iskola mellett. 1615

Angol hölgy,

ki franciául s németül is beszél, hajlandó lakásán angol órákat adni. Miss Smith Arad, Weitzer János-utca 15. Gásza Sándornál. 1682

Irodai teendőkben jártas

fiatalember alkalmazást keres. Cim a kiadóhivatalban. 1634

---

4 magyar hold szőlő

Gyorokon, a motor megálló közelében uj kolnával és az összes uj kellékekkel más vállalat miatt azonnal eladó. Cim **Titizer András** Arad-Gáj, Gőzmalom tulajdonos. 1635

Kezdő fizetéssel

gyakornok kerestetik. Ajánlatok „Gyakornok" jeligével a kiadóhivatalba kéretnek.

Szakácsnő,

ki jól főz és ügyes, tiszta szobaleány azonnali belépéssel kerestetik. Cim a kiadóhivatalban.

---

10 perccel

a vonat érkezése után házhoz szállitjuk az összes fővárosi napilapokat havonként vagy negyedévenkénti előfizetésre, valamint számonként is. **Ingusz I. és Fia** könyvkereskedése Arad, Andrássy-tér 16. 671

Két szobás utcai lakás

zárt folyosó és hozzátartozókkal a belvárosban május 1-től kiadó. Cim a kiadóban. 1611

Keresek

május elsejétől november elsejéig egy 2 szobás lakást. Ajánlatokat „2 szoba" jeligével a kiadóhivatal továbbit.

Telefon 348.
Husserl Manó
bádogos
vizvezeték szerelő
Javitások 161
olcsón és gyorsan.
Arad, Szt. Pál-utca 11.

Salon butor

és lámpák eladók. Forray-utca 2. a. földszint. 1606

Jóforgalmu

kávémérés haláleset miatt azonnal eladó. Bővebbet Boros Béni-tér 20., kávémérésben. 1604

Végre megjelentek

Dóczy, Fráter és Balázs nótáskönyvei, melyek együttesen, tokban 5, külön 2 koronájával kaphatók. A magyar dalköltészet e több, mint 100 koronát érő gyöngyei **csak rövid ideig lesznek ez olcsó kiadásban forgalomban. Rongált dobozu levélpapirok** minden elfogadható árban kaphatók. **Vidékre** pontos kiszolgálás. — **Kerpel Izsó** könyvkereskedése, Aradon. 525

Egy modern sarokház,

12.000 koronáért eladó. Vételhez csak 2000 korona szükséges. Cim a kiadóban. 1596

Keresek

egy száraz raktárt májustól novemberig, mely alkalmas butorok elhelyezésére. Ajánlatokat „butor" jeligével a kiadóhivatal továbbit.

Különbejáratu

modernül butorozott szobát keresek belvárosban lehetőleg fürdőszoba használattal. Cim a kiadóhivatalban.

Modern

földszinti v. első emeleti uri lakás kerestetik a főtéren vagy annak közvetlen közelében. A lakás 5 szép szoba, előszoba, fürdőszoba és megfelelő mellékhelyiségekből állhat. Ajánlatokat lakás jeligével a kiadóhivatal továbbit. 487

Egy jo karban levő

himzett zongora teritő jutányosan eladó. Cim a kiadóban.

---

18 éves 1491

csinos szőke (pékmester egyetl. leánya), **400.000 korona vagyonnal,** kissé tulság. fejlett testalkatu, óhajt mielőbb **férjhez menni** tisztess. jellemü fiatal emberhez. Csakis komoly ajánlkozók kapnak választ. **L. Schlesinger, Berlin 18**

89—1910. végr. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulirott birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a nagybuttyini kir. járásbiróságnak 1909. évi Sp. 212—12. számu végzése következtében Dr. Kozma Antal buttyini ügyvéd által képviselt Tripsa György javára, 180 K s jár. erejéig 1910. évi február hó 18 án foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 800 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: tehenek nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a nagybuttyini kir. járásbiróság 1910. évi V. 48/2. számu végzése folytán 180 kor. tőkekövetelés, és eddig összesen 42 kor. 98 fillérben biróilag már megállapitott költségek erejéig Kiszindián, adósok lakásán leendő megtartására **1910. évi április hó 16-ik napjának délelőtt 9 órája** határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. LX. t.-c 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták, és azokra kielégitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. év LX. t. cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Nagybuttyin, 1910. évi áplis hó 2. napján.

Walder Izsó,
1639 kir. bir. végrehajtó

Telefon 135.

GELLER I.

ékszerész.

Zsebórák
és VALÓDI
ezüstáruk

nagy raktára.

ARAD,

641 **Andrássy-ter 14.**

Körösvölgyi gazdasági kereskedelem és ipari szövetkezet Gurahoncon.

Ajánlunk elsőrendü száraz 7 láb hosszu

szöllőkarót

ugyszintén bükk, cser és gyertyán hasáb és dorongfát, a legjutányosabb árak mellett. — Kivánatra árajánlattal szolgálunk.

Körösvölgyi gazgasági kereskedelem és ipari szövetkezet.

1640

Zimbró községben egy jó forgalmu
szatócs üzlet
korcsmával

1910 május 1-étől bérbeadatik.

Érdeklődők forduljanak 1637

Gróf Zselenski zimbrói erdőkezelőségéhez
Gurahonczon.

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája. Nyomatott Berger és Wirth budapesti festékgyárának festékével.